

Vlaams
Parlement

vergadering **C246**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 29 mei 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over daders en slachtoffers van seksueel misbruik in één leefgroep in de jeugdhulp – 1976 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over snellere uithuisplaatsing van kinderen – 1978 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uithuisplaatsen van kinderen in een problematische opvoedingssituatie – 1993 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van de federale terugbetaling van consultaties bij psychologen op het Vlaamse ggz-beleid (geestelijke gezondheidszorg) – 2016 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van de federale terugbetaling van consultaties bij psychologen op het Vlaamse ggz-beleid (geestelijke gezondheidszorg) – 2024 (2017-2018)	12
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over overprikkeling door tablets, smartphones en computers – 2027 (2017-2018)	21
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitdagingen voor een kwalitatieve kinderopvang – 2032 (2017-2018)	25
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stopzetting van de behandeling van nieuwe aanvragen voor planadvies kinderopvang – 2039 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een beperking – 1997 (2017-2018)	32

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over daders en slachtoffers van seksueel misbruik in één leefgroep in de jeugdhulp – 1976 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over snellere uithuisplaatsing van kinderen – 1978 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uithuisplaatsen van kinderen in een problematische opvoedingssituatie – 1993 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): In De Standaard van 15 mei getuigt een pleegmoeder over het lot van haar pleegkind. De jongen is twee keer slachtoffer van jeugdhulp. Ofschoon de natuurlijke moeder een instabiele persoonlijkheid is, gebukt gaat onder een verslaving en gewelddadige relaties heeft, wordt het pleegkind regelmatig aan haar toevertrouwd tijdens de weekends. Het kind wordt seksueel misbruikt door diverse partners van de moeder en is getuige van misbruik van middelen. De kwetsuren van het kind zijn uiteindelijk zo groot dat hij niet meer in het pleeggezin kan blijven en terechtkomt in een voorziening van bijzondere jeugdhulp. Doordat daders en slachtoffers in één leefgroep samenleven, wordt de jongen opnieuw slachtoffer van seksueel misbruik.

Kinderen die terechtkomen in de jeugdhulp komen meestal uit een gezin waar het voor hen niet veilig is. Pleegzorg of een voorziening moeten hen veiligheid en geborgenheid bieden zodat zij kunnen uitgroeien tot stabiele, gelukkige en zelfredzame volwassenen. Dat is, of dat zou, de eerste doelstelling van jeugdzorg moeten zijn.

We hebben het hier in de commissie reeds meerdere keren gehad over de problematiek van het inschatten van maatschappelijke nood. Die inschatting is niet alleen belangrijk bij het plaatsen van een kind wanneer de thuissituatie te gevaarlijk wordt om de integriteit van het kind te vrijwaren, maar ook bij het doorbrengen van weekends bij de natuurlijke ouders. Die inschatting maken is niet makkelijk, dat hebben we ook al diverse keren bevestigd. Te vaak wordt prioriteit gegeven aan de rechten en kansen van natuurlijke ouders en te weinig aandacht aan de schade die ondertussen wordt aangebracht aan het kind of de jongere die we als overheid zouden moeten beschermen.

Ook in deze casus heeft jeugdzorg zwaar gefaald. Nochtans waren alle gevaarsignalen voor een onveilige thuissituatie aanwezig: gewelddadige relaties, midde-
lengebruik, een instabiele moeder.

In januari van dit jaar ondervroegen we u, minister, over de meisjesleefgroep in de gemeenschapsinstelling te Mol. Het personeel van de instelling was verontrust omdat slachtoffers en daders van seksueel misbruik met elkaar werden geconfronteerd in de instelling, ofschoon ze verbleven in afzonderlijke leefgroepen. De klacht van de pleegmoeder in dit geval is nog schrijnender: daders en slachtoffers van seksueel misbruik worden blijkbaar samengezet in één leefgroep. Een kind, zwaar beschadigd door seksueel misbruik, wordt opnieuw blootgesteld aan misbruik door wat men nalatigheid zou kunnen noemen.

Hoe wordt de inschatting van gevaarsituaties gemaakt in de pleegzorg wanneer pleegkinderen in weekends verblijven bij hun natuurlijke ouders? Moeten misbruik van middelen, gewelddadige relaties gecombineerd met instabiele ouders niet als een belangrijke tegenindicatie worden gezien voor het laten terugkeren van een kind naar zijn natuurlijk milieu, zelfs al gaat het alleen maar om weekends?

Wordt er bij de plaatsing van minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik in voorzieningen van jeugdhulp gecontroleerd of in de leefgroep waaraan zij worden toevertrouwd ook daders van seksueel misbruik verblijven? Zo neen, vanuit welke overwegingen wordt deze veiligheidsmaatregel niet getroffen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ook mijn vraag is gebaseerd op het relaas in De Standaard van 15 mei 2018: een getuigenis van de pleegouders van een jongen met de schuilnaam Simon. De pleegouders stellen een pertinente en essentiële vraag: of ondanks de jeugdhulp hun pleegzoon ooit een kans heeft gehad. De biologische moeder van Simon had nog bezoekrecht, maar deze vrouw had zelf een bijzonder zware rugzak vol problemen, waardoor Simon uiteindelijk slachtoffer werd van voorspelbaar en herhaaldelijk kindermisbruik. De jongen kreeg op zijn beurt met zeer zware problemen te kampen en ontspoorde. Hij kwam terecht in een voorziening, waar hij opnieuw werd misbruikt. De pleegouders betreuren dat het ondanks de jeugdhulp toch zo misgelopen is, of dat de hulp er misschien zelfs voor heeft gezorgd dat er nog andere feiten zijn gebeurd.

Naar aanleiding van dit artikel liet kinderrechtencommissaris Vanobbergen zich horen. Hij opende een essentieel debat met een vraag die wij ons misschien te weinig stellen en wel belangrijk is als het over jeugdhulp gaat. Hij gaf aan dat we kinderen sneller moeten durven plaatsen, omdat dit veiliger is. Hij benadrukte ook dat de biologische ouders alle kansen moeten krijgen omdat het einddoel terugkeer naar het gezin moet zijn.

Dit voorbeeld en de reactie van de kinderrechtencommissaris snijden een thema aan dat gaat over de fundamenteën en de uitgangspunten van jeugdhulp. De hele jeugdhulp is doordrenkt van de gedachte dat een kind steeds weer opnieuw naar huis moet, en dat het altijd beter is thuis.

Minister, hebben we van de terugkeer van kinderen die uit huis geplaatst zijn naar hun gezin geen dogma gemaakt? In 2014 heb ik een aantal dingen rond jeugdhulp opgeschreven in een boek, De Vergeetput. Er was een stukje van kinderpsychiater Adriaenssens bij. Hij zei dat we van de terugkeer van kinderen naar de biologische ouders een heilig huisje hebben gemaakt. Ik vind dat deze casus en de reactie deze vraag blootlegt. Licht de focus doorheen jeugdhulp voldoende op de belangen van het kind en primieren die in de praktijk ook echt op de wensen van de ouders? Die ouders zijn uiteraard altijd veel mondiger dan de kinderen.

Minister, kunt u voor meer nuance zorgen in de praktijk zodat ook de realiteit van sommige kinderen, dat het overall beter is dan thuis, een legitiem perspectief kan worden bij jeugdhulpverleners?

Hoe kan de jeugdhulp een meer beschermende rol opnemen in het bezoekrecht bij zulke problematische opvoedingssituaties, zoals geschetst?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag om uitleg naar aanleiding van dezelfde berichtgeving, maar misschien ook wel met een iets andere of bijkomende insteek. In het decreet houdende de pleegzorg van 2012 schoven we pleegzorg naar voren als eerste te overwegen hulpverleningsvorm

voor kinderen en jongeren die, al dan niet tijdelijk, niet langer in hun eigen gezin kunnen verblijven. Uit de evaluatie van dit decreet vorig jaar is gebleken dat het decreet een hefboom was in de uitbouw van pleegzorg.

Naar aanleiding van het gebeuren waarnaar de twee collega's hebben verwezen, pleit de kinderrechtencommissaris er nu voor om kinderen sneller uit hun gezins-situatie te halen indien die problematisch is, en hen bij voorkeur sneller in een pleeggezin te plaatsen. Kwetsbare ouders krijgen volgens de kinderrechtencommissaris vaak veel of te veel krediet, waardoor er situaties ontstaan die zeer bedreigend zijn voor het welzijn van het kind of de kinderen.

Aangezien pleegzorg in principe tijdelijk is, en in afwachting van een terugkeer naar het natuurlijke thuismilieu, is het behoud of herstel van het contact tussen het kind en de natuurlijke ouders vanzelfsprekend van belang. Minister, in antwoord op mijn schriftelijke vraag van januari 2015 stelde u dat de meeste diensten voor pleegzorg in het kader van hun begeleidingsopdracht zelf het initiatief nemen om bezoekeruimtes te organiseren. Het voordeel daarvan is dat men vanuit de dienst voor pleegzorg een goed zicht heeft op de concrete pleegzorgsituatie en de finaliteit ervan. Vaak zijn er wel samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en de diensten voor pleegzorg omtrent informatie-uitwisseling en de concrete vormgeving van het contact. Soms loopt het toch nog mis, getuige onder meer inderdaad het verhaal in De Standaard van 15 mei, over het contact tussen het kind en de moeder dat bijzonder moeizaam verliep door de problemen van de moeder zelf, terwijl er niet in begeleiding was voorzien.

Minister, hoe staat u tegenover de oproep van de kinderrechtencommissaris over het sneller uithuisplaatsen van kinderen in een verontrustende opvoedingssituatie, bij voorkeur in een pleeggezin? Hoe kan er sneller worden ingespeeld op verontrustende situaties, in het belang van het kind? Overeenkomstig het uitvoeringsbesluit van 2013 bij het Pleegzorgdecreet maakt de begeleiding van gezinnen deel uit van elke vorm van pleegzorg. Op welke manier worden beslissingen genomen met betrekking tot het contact tussen het pleegkind en de natuurlijke ouders? Op welke manier wordt het contact tussen een pleegkind en diens ouders of ouder begeleid? Is er sprake van een uniforme aanpak door de diverse diensten voor pleegzorg? Welke diensten voor pleegzorg beschikken over een eigen bezoekeruimte? Welke maken gebruik van de bezoekeruimte van het CAW? Welke samenwerkingsovereenkomsten bestaan er ter zake? Hebt u cijfers over het gebruik van de bezoekeruimten van de diensten voor pleegzorg gedurende de voorbije jaren? Met betrekking tot de neutrale bezoekeruimten bij het CAW rijst het probleem over informatieverstrekking over het verloop van het bezoek. Hoe gebeurt de opvolging en rapportering met betrekking tot het verloop van bezoeken van pleegkinderen aan de natuurlijke ouders, al dan niet begeleid of in een bezoekeruimte van een dienst voor pleegzorg?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is evident dat, in situaties waarbij een aanmelder zeer verontrust is wegens problemen in een gezin, er snel moet worden ingegrepen om de veiligheid van het kind onmiddellijk te garanderen. Ook wat de organisatie van het contact met de ouders en de terugkeer naar huis betreft, moet altijd de afweging worden gemaakt in functie van de ontwikkelingsnoden van het kind. In het aangepaste Pleegzorgdecreet van 2014 werd erkenning gegeven aan langdurige, perspectiefbiedende pleegzorgplaatsingen en werd afgestapt van de idee dat kortdurende plaatsingen met terugkeer naar huis in alle situaties het na te streven en/of te realiseren ideaal zouden zijn.

In het kader van de evaluatie van het Pleegzorgdecreet heeft Jongerenwelzijn samen met de Vrije Universiteit Brussel een initiatief genomen om naar aanleiding

van de meest recente inzichten inzake gehechtheid en perspectiefbepaling een studiedag te organiseren. Tijdens die studiedag kwamen ook thema's als veiligheid, perspectiefbepaling en de inschatting van gevaarsituaties aan bod. Voortbouwend op de inzichten uit die studiedagen en mede geïnspireerd door het kader Signs of Safety wordt er binnen de diverse provincies nu sterk ingezet op veiligheid en goed-genoeg-ouderschap bij uithuisplaatsing. Wegens de kwetsbaarheid van de allerjongste kinderen focussen die inspanningen in eerste instantie op de groep van jonge uithuisgeplaatste kinderen. Tegen de achtergrond van het kwaliteitsbeleid van voorzieningen, diensten voor pleegzorg en verwijzers wordt er ten slotte ook ingezet op de uitwisseling van visie en goede praktijken met betrekking tot de thematiek van het inschatten van het perspectief bij uithuisgeplaatste kinderen, en wordt er meer gezamenlijk caseoverleg georganiseerd.

Wij zien nu in de praktijk een duidelijk positieve evolutie. De jeugdhulp is steeds meer doordrongen van de meest recente wetenschappelijke inzichten omtrent gehechtheid. Daarbij is het duidelijk dat gehechtheid een noodzakelijke voorwaarde is voor een goede ontwikkeling van een kind en jongere, en dat gehechtheid niet enkel moet worden gezien in de context van biologisch ouderschap. Dat is een zeer belangrijk punt. De focus is en moet breder zijn dan het biologisch ouderschap, en dat betekent ook het perspectief van een breder netwerk van betekenisvolle personen – familieleden, kennissen enzovoort – rond het kind of de jongere. Vanuit die optiek is de terugkeer naar huis geen absoluut en in alle situaties na te streven doel. Hulpverleners blijken ook meer zorg te dragen voor het beschermen van belangrijke gehechtheidsrelaties, ook die binnen een pleeggezin of, zoals gezegd, binnen de bredere familie of met andere betekenisvolle volwassenen.

Een andere belangrijke evolutie is dat consultants van de sociale diensten van de jeugdrechtsbank en het ondersteuningscentrum jeugdzorg (OCJ) volop werk maken van de implementatie van het denkkader Signs of Safety. Een van de uitdagingen daarbij is dat ouders, pleegouders en kinderen en de betrokken hulpverleners samen in overleg nadenken over hoe veilige situaties kunnen worden geïnstalleerd.

De veiligheid van het kind blijkt daarbij de centrale toetssteen te zijn. Doordat alle betrokkenen veel bewuster omgaan met dit thema, kan ook verondersteld worden dat wanneer de rode lijn overschreden wordt, er sneller en krachtadiger overgegaan wordt tot uithuisplaatsing en dat er in die situaties ook concretere en meer onderbouwde afspraken gemaakt worden omtrent de verdere betrokkenheid van de ouders van het kind.

De taxatie van verontrustende situaties en de toeleiding kan nog verder geoptimaliseerd worden vanuit gedeelde modellen zoals 'Signs of Safety'. In alle situaties van uithuisplaatsing is een duidelijk aanspreekpunt op casusniveau noodzakelijk, waarbij het bewaken van de veiligheid van het kind een prioriteit is. Ook binnen de diensten voor pleegzorg moet er een duidelijke contactpersoon zijn, waardoor de toeleiding naadloos kan verlopen.

Het hanteren van een gedeelde kijk op veiligheid via 'Signs of Safety' is wat ons betreft een zeer belangrijke evolutie. Het betekent dat er een meer, over sectoren heen, gelijke visie en aanpak is binnen de risicotaxatie als het gaat over veiligheid en kinderen. Er is op het vlak van afstellen van de visies daaromtrent ondertussen al heel wat geformaliseerd. We verwachten op dit punt nog een veel sterker engagement van en een betere samenwerking tussen alle actoren en zullen hier ook verder op inzetten. Zoals ik al meermaals aankondigde, is nu een omzendbrief naar het werkveld inzake zorggarantie bij uithuisplaatsing van jonge kinderen vertrokken. Daarin zetten we, in eerste instantie voor de doelgroep van de allerjongste kinderen, in op acties die deze verwachtingen concreet expliciteren. Ik heb hierover al wel wat uitleg gegeven in de commissie.

Ook de organisatie van de contacten van de minderjarige en zijn ouders gebeurt telkens op basis van een afweging en overleg tussen de betrokken actoren: de diensten voor pleegzorg, maar uiteraard ook de gemandateerde voorzieningen en de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp en de jeugdrechter. Het methodisch handelingskader van de sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp, 'Signs of Safety', is een bijzonder relevant instrument om die afwegingen te onderbouwen. De consulent neemt de veiligheid van de minderjarige blijvend onder de loep door samen met de betrokkenen rond het kind, en indien mogelijk samen met het kind, de situatie in zijn totaliteit in beeld te brengen en te houden.

Bij pleegzorgsituaties kan meer concreet de vraag zijn of het veilig is om het kind in de weekends bij zijn natuurlijke ouders te laten verblijven. Zo ja, met welke frequentie, voor welke duur en wat zijn de eventuele bijhorende bodemeisen dan? De consulent brengt, samen met de betrokkenen, in kaart wat de zorgen zijn, wat er goed loopt, wat er moet veranderen om tot slot de situatie te beoordelen. Dit alles gebeurt steeds met als doel de veiligheid voor het kind te realiseren. Dit wordt bespreekbaar gemaakt met de ouders en relevante betrokkenen, en op basis daarvan wordt een veiligheidsplan opgemaakt. Het veiligheidsplan is een plan waarin staat wat er moet gebeuren opdat het kind veilig kan zijn. Het moet door alle betrokkenen onderschreven worden.

Elke situatie, elk kind en dus ook elke afweging is uniek. We spreken over maatwerk. Elke situatie wordt in zijn totaliteit bekeken, en met zorg en centrale aandacht voor de veiligheid van het kind wordt een keuze gemaakt over wat voor dat kind in die situatie het beste is. Het is onaanvaardbaar om besluitvorming altijd te laten domineren door fundamentele aannames. Jeugdwerk is een werk van beoordelen, samen met de cliënten en allerlei actoren. Het is geen exacte wetenschap. Hoe professioneel het ook gebeurt, niemand kan uitsluiten dat het, in tegenstelling tot alle redelijke verwachtingen, toch niet goed loopt.

Ten slotte is het belangrijk dat hulpverleners meer inzetten op het versterken van de psychologische acceptatie en de contactvaardigheden van ouders in situaties waarbij terugplaatsing niet aan de orde is of een kind (tijdelijk) niet op weekend kan/mag gaan wegens een hoge inschatting van gevaar of onveiligheid. Uit de praktijk blijkt dat intensieve psychische ondersteuning van ouders op dit punt ertoe kan leiden dat op termijn bepaalde bezoeksregelingen uitgebreid kunnen worden.

Afhankelijk van de situatie zal een dienst voor pleegzorg concrete invulling geven aan de begeleiding van het contact tussen pleegkind en ouders of gezinsbegeleiding. In situaties waarin terugplaatsing realistisch is, zet een dienst voor pleegzorg eventueel samen met andere hulpverleners in op het versterken van onder meer de opvoedingsvaardigheden van ouders in functie van de terugplaatsing. In situaties waarbij terugplaatsing geen doel is, zal een dienst voor pleegzorg stabiele vormen van contacten binnen een veilig kader organiseren: in eerste instantie, indien mogelijk, in de thuissituatie en pas in tweede instantie via de organisatie van begeleide bezoeken in bezoeksruimtes voor ouders en kinderen. Deze bezoeken vinden subsidiair plaats wanneer contacten tussen een ouder en het pleegkind in de thuissituatie van de ouder niet mogelijk zijn wegens veiligheidsredenen of voorspelde risicosituaties.

Uit het evaluatierapport van het decreet blijkt dat er nog progressiemarge bestaat in het begeleiden van het contact tussen een pleegkind en diens ouder en de begeleiding van de gezinnen. Er is nog geen sprake van een uniforme aanpak door de verschillende diensten. Naar aanleiding van de evaluatie van het Pleegzorgdecreet hebben we aan de diensten voor pleegzorg gevraagd om hier concreet werk van te maken. De methodiek inzake perspectiefbepaling en de versterking van de ouders bij terugplaatsing die voor pleegzorg ontwikkeld werd door de Vrije Universiteit Brussel, is hiervoor geschikt. Vanuit de overheid zullen we de implementatie van deze methodiek initiëren en ondersteunen.

Ook de begeleiding van contacten tussen ouders en kind bij perspectiefbiedende pleegzorgsituaties vraagt nog een verdere methodische verdieping bij de diensten voor pleegzorg. We zien dit als een thema dat bij uitstek door een dienst binnen zijn kwaliteitsbeleid opgenomen moet worden. Dit moet gericht zijn op groei en vertrekken van zelfevaluatie, waarbij ook de stakeholders, met name medewerkers, pleeggezinnen, cliënten en externe partners, betrokken worden. Vanuit deze zelfevaluatie kunnen de diensten benchmarken en benchlearnen en goede praktijken delen.

De keuze voor een eigen bezoekeruimte of het gebruikmaken van de bezoekeruimten van de CAW's behoort tot de verantwoordelijkheid van de diensten voor pleegzorg. Naar aanleiding van de evaluatie van het Pleegzorgdecreet loopt er op dit moment een audit met betrekking tot de werking van de diensten voor pleegzorg. In deze audit zal ook in kaart gebracht worden welke diensten beschikken over een eigen bezoekeruimte en welke gebruikmaken van de bezoekeruimten van de CAW's. In de samenwerkingsakkoorden tussen CAW's en pleegzorgdiensten worden de modaliteiten met betrekking tot de informatie-uitwisseling bepaald en worden afspraken gemaakt over de concrete vormgeving van het contact zodat de begeleide ontmoeting voldoende recht doet aan de specificiteit van de pleegzorgsituatie in kwestie. Ook wordt de maximale caseload daarin vermeld.

Als er een samenwerkingsakkoord wordt afgesloten met een CAW over het gebruik van de neutrale bezoekeruimte in het kader van pleegzorg, impliceert dit dat de opdracht inzake het aanbieden van een begeleid contact door het CAW wordt overgenomen van de dienst voor pleegzorg. Bijgevolg moet er in die gevallen ook aan de betrokken pleegzorgdienst gerapporteerd worden zodat die zijn opdracht inzake opvolging en informatieverstrekking kan waarmaken. Vaak is het de verwijzer die de vraag stelt om dergelijke contactmomenten te organiseren. In dat geval is het ook de bedoeling om tijdens het begeleid bezoek informatie te capteren in opdracht van de jeugdrechtbank of in het kader van een dossier 'maatschappelijke noodzaak'. Daarbij heeft de pleegzorgbegeleider de opdracht om informatie ter beschikking te stellen over het verloop van de bezoeken in functie van toekomstige beslissingen in het contact of de bezoeken tussen ouders en kinderen.

Indien de bezoeken georganiseerd worden via een CAW is het de bedoeling dat het CAW deze informatie ter beschikking stelt van de pleegzorgbegeleider. Dit botst in de praktijk soms op visieverschillen omdat het CAW principieel geen informatie doorgeeft over de begeleide contacten. We zijn van plan om dit toch grondiger te bekijken op een overleg dat gepland is na de zomer.

Tot slot: wat betreft de preventie van grensoverschrijdend gedrag binnen voorzieningen of heel specifiek in leefgroepen, hebben we in 2014 beslist dat elke welzijns- en gezondheidsvoorziening een verplichte procedure moet hanteren inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook binnen de jeugdhulp hebben we in het erkennings- en subsidiëeringskader ingeschreven dat deze voorzieningen een structureel beleid moeten voeren in het herkennen en voorkomen van en het omgaan met grensoverschrijdend gedrag.

Het voeren van een opnamebeleid en de samenstelling van leefgroepen behoort natuurlijk ook tot de aspecten van een dergelijk beleid. Zo weten we dat organisaties hun beslissing om een jongere op te nemen in de leefgroep, niet alleen baseren op de stabiele en evidente criteria als doelgroep, problematiek en leeftijd, maar ook rekening houden met de samenstelling van de leefgroep op het moment van opname en dergelijke meer.

We hebben in de beleidsvoering ook ingeschreven dat incidenten van grensoverschrijdend gedrag moeten worden gemeld aan de centrale administratie, in casu Jongerenwelzijn. Dit laat natuurlijk beter dan voorheen toe om een gericht beleid

te voeren. We wijzen er ook nog op dat we er bijvoorbeeld in het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht bewust voor kiezen om daders en slachtoffers in de toekomst binnen onze gemeenschapsinstellingen te scheiden.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, u geeft heel veel informatie over richtlijnen, studies die gebeurd zijn en die, als ik het goed begrepen heb, nu via een omzendbrief steeds meer op het veld geïmplementeerd worden, wat op zich goed is. U zegt terecht dat het steeds maatwerk is. Dat moet het ook zijn. Iedere jongere is anders, iedere situatie is anders. Het is geen exacte wetenschap, wat het voor consulenten dikwijls niet gemakkelijk maakt om dat altijd goed in te schatten.

Maar we moeten toch ook erkennen dat met de regelmaat van de klok dergelijke verhalen van het slecht, verkeerd of niet inschatten van een veiligheidsrisico nog altijd terugkomen. Misschien heeft dat ook te maken met een evolutie – u spreekt over de nieuwste wetenschappelijke inzichten – die heel recent aan de gang is, maar waar het veld nog niet van doordrongen is. Is concreet een omzendbrief genoeg, of wordt er ook door het departement of door de overheid begeleiding en ondersteuning gegeven zodat de implementatie goed verloopt? Worden daar concrete acties genomen?

Wat betreft de voorzieningen zegt u dat er sinds 2014 een verplichte procedure is, er een structureel beleid gevoerd moet worden en incidenten in leefgroepen gemeld moeten worden aan Jongerenwelzijn. Maar ook daar loopt het soms al eens mis. Wordt dat strikt geëvalueerd en opgevolgd? Is er een procedure om, indien nodig, bij te sturen in die procedures?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel, minister. U hebt inderdaad veel verteld. Ik was ook op de studiedag waar u over gesproken hebt. Dat was inderdaad een interessante studiedag.

We moeten ons toch wel bewust zijn van een soort paradox. Als we het hebben over gehechtheid, dan wordt er vandaag bij de hulpverlening nog altijd voor een groot deel van uitgegaan dat dat gaat over de gehechtheid aan de biologische ouders. Maar als een kind lang in pleegzorg geplaatst is, dan is zijn basisgehechtheid die aan zijn pleegouders geworden. Dat betekent dat hoe langer een kind in pleegzorg zit en als je ook die gehechtheid in rekening gaat nemen, we eigenlijk ook uitzicht hebben op kinderen die nooit naar hun biologische ouders zullen terugkeren. Alleen durven we dat niet uit te spreken in de praktijk.

Collega Taelman heeft daarjuist gezegd dat het in de praktijk nog niet echt is ingeburgerd dat ook dergelijke situaties zich kunnen voordoen. Dat vind ik wel belangrijk. Dat er een gemeenschappelijk kader is rond 'science of safety' en veiligheid en dat dat gedeeld wordt, is bijzonder goed. Dat de omzendbrief rond zorggarantie uitgestuurd is, daar ben ik ook zeer blij om. Maar als we het hebben over wat dat langdurig perspectief is, wat perspectiefbiedende pleegzorg betekent, dan kan dat ook betekenen dat een pleegkind nooit meer naar huis gaat. Durven we dat op een bepaald moment uit te spreken? Dan zouden we eigenlijk ook moeten weten hoeveel situaties er zijn waarbij terugkeer in perspectiefbiedende pleegzorg geen doel is. Hebt u daar enig zicht op? Houden wij dat ergens bij? Weten wij dat? Als dat zo is, zou het mij wel interesseren omdat ik heel erg voel dat wij als beleid er wat meer naar evolueren dat ook situaties mogelijk zijn waarbij kinderen niet terug kunnen, ook niet op langere termijn, omdat het niet veilig is thuis of omdat er een gehechtheid is ontstaan. Durven de hulpverleners op het terrein dat al uit te spreken? Daar ben ik niet van overtuigd. Daarom zou ik graag weten hoeveel situaties er zijn waarbij terugkeer geen doel is.

Minister, een tweede opvolgingsvraag gaat over het feit dat die incidenten centraal gemeld moeten worden sinds enige tijd. Hebt u er enig zicht op, zonder dat u de cijfers bij u hebt, of het om een relatief klein aantal incidenten gaat en of daar een evolutie in zit?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. We delen allemaal dezelfde bekommernis: de veiligheid van het kind staat voorop. Het eerste wat moet worden onderzocht, is dat de veiligheid gegarandeerd is. Het is goed dat er een bepaalde evolutie is.

In dat kader zijn ook bezoeken en begeleiding van bezoeken belangrijk. Daarom heb ik een aantal vragen gesteld naar bezoeken begeleid door de diensten voor pleegzorg en bezoeken in de bezoekenruimte van deze diensten en in de bezoekenruimte van de CAW's. Het is daar natuurlijk dat vaak heel prille, eerste contacten worden gelegd, soms na kortere of langere perioden van geen contact, en er dan heel veel kan worden gezien in verband met de manier waarop die contacten evolueren in functie van een latere beoordeling of het kind, eventueel met begeleiding, beperkt op bezoek kan gaan bij de biologische ouders.

Minister, u zegt dat er met betrekking tot die bezoeken en de organisatie van de bezoekenruimte nog geen uniforme aanpak is tussen de verschillende diensten voor pleegzorg. Een uniformere aanpak en het delen van expertise is een van de grote doelstellingen van de schaalvergroting die we destijds in het decreet hebben beslist. Er zijn nog maar vijf diensten voor pleegzorg, dus het moet gemakkelijker zijn om expertise te delen en om te gaan naar een uniforme aanpak. Ik ben dan ook zeker tevreden met uw mededeling dat daar concreet werk van wordt gemaakt. Is daar een doelstellingsdatum voor?

Met betrekking tot de samenwerking rond de CAW's ben ik tevreden dat u zegt dat vanuit de CAW's er een probleem is met de informatiedoorstroming vanuit de vertrouwelijkheid, en dat u dat nog eens wilt herbekijken. Dat is natuurlijk wel elementair. Als een dienst voor pleegzorg samenwerkt met een CAW om het bezoek te laten plaatsvinden in een neutrale bezoekenruimte, maar de dienst voor pleegzorg krijgt geen informatie over de manier waarop dat bezoek verloopt, dan is dat problematisch in het kader van een verdere beoordeling van de veiligheid van het kind. Het is absoluut noodzakelijk dat we dat in de toekomst hier nog verder kunnen bekijken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik weet niet of u dat bekend is, maar er is een tijd geleden een concepttekst opgesteld door iemand van het agentschap Jongerenwelzijn en Kind en Gezin, met als titel 'Uitgangspunten en krachtlijnen bij uithuisplaatsing van jonge kinderen in functie van Vlaamse beleidskeuzes'. Die tekst werd geadviseerd door het Raadgevend Comité en dergelijke meer. We hebben daar dus wel wat visieteksten over. We mogen toch niet minimaliseren, als ik dit mag suggereren, wat er aan inspanningen is gebeurd om rond het veiligheidsissue te investeren in opleidingen op tal van terreinen. Dat we met 'science of safety' nu al onze administraties en alle betrokkenen in datzelfde gedachtegoed brengen, is op zichzelf heel belangrijk. Ik denk dat de laatste tijd de gevoeligheid om situaties vanuit dat perspectief in te schatten, wel degelijk is toegenomen.

Natuurlijk zijn onze diensten niet de enige die die inschatting moeten maken, mijnheer Parys. Er zijn ook magistraten die inschattingen moeten maken. De overtuiging van de diensten is een zaak, maar meestal neemt iemand een beslissing die daar uiteraard zijn eigen keuzes en eigen inzichten in gebruikt. Dat moeten we in het geheel van de jeugdhulp wat dit thema betreft, niet minimaliseren.

Wij hebben daar visies over, we kunnen een taxatie doen. Uiteraard betekent een taxatie ook een risico dat het ernaast zit, achteraf gezien, maar er zijn ook een aantal gerechtelijke interventies die, zeker als het over gedwongen maatregelen gaat, zeer essentieel zijn.

Men laat mij weten dat we geen cijfers hebben over situaties van perspectiefbiedende pleegzorg waarbij we eigenlijk weten dat we geen terugkeeroptie openhouden. Ik krijg hier online binnen dat we dat niet weten of niet registreren.

En verder wil ik nog iets kwijt over die CAW's. Mijn aanvoelen kan verkeerd zijn, maar ik denk dat ik ongeveer weet wat het issue is. Als je vanuit pleegzorg kijkt naar contacten met biologische ouders in een bezoekenruimte, is dat een andere setting dan wanneer CAW's, vaak in opdracht van een rechter en in het kader van een echtscheidingsprocedure enzovoort, die neutrale bezoekenruimte gebruiken om contacten te organiseren tussen de ouders en de kinderen. Ik weet inderdaad dat CAW's – het is vast niet overal hetzelfde, maar dat issue wordt mij wel gesignaleerd – daarover een bepaalde deontologische opvatting hebben. In de rapportage naar de, in dat geval justitiële, opdrachtgevers, werken ze binnen bepaalde afspraken en grenzen. Net omdat we vanuit die situaties vaststellen dat er een thema is, hebben de mensen bij ons het initiatief genomen om rond de tafel te zitten en te kijken of we naar meer uniformiteit en voorspelbaarheid kunnen gaan. Uiteraard weten we dat je dan op de grenzen gaat van thema's zoals beroepsgeheim en andere.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik denk niet dat ik – en ik spreek dan voor mijzelf – de inspanningen heb willen minimaliseren. U hebt heel wat informatie gegeven over hoe men wil omgaan met de nieuwste wetenschappelijke inzichten. Ik denk ook dat die in de goede richting gaan, dat het inderdaad zo is dat men niet altijd moet uitgaan van een mogelijke terugkeer. Dat lijkt mij een realistische inschatting. We moeten daar oog voor hebben.

De vraag is alleen: hoe krijg je dat zo goed mogelijk geïmplementeerd op het veld? Zal iedereen die jaren in een andere mindset heeft gewerkt daar genoeg van doordrongen zijn? U zegt dat er ook nog andere actoren zijn die daarmee bezig zijn. Dat is inderdaad zo. De vraag is: wordt dat op een bepaald moment ook geagendeerd op gezamenlijke gremia, op gezamenlijke vergaderingen, zeggende: 'Kijk, dat is nu de visie die wij in Vlaanderen op het veld trachten te implementeren. Jeugdrechtsbanken, willen jullie daar ook rekening mee houden? Of wat is jullie visie daarop? Probeer dat gelijk te schakelen en te stroomlijnen.'

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik wil mij grotendeels aansluiten bij de slotbemerking van mevrouw Taelman. Ik denk dat ze heel terecht is. Het werk is zeker niet af. Wij hebben misschien wel al aan visievorming gedaan, maar op het terrein is er nog veel overtuigingswerk. We vertrekken nog altijd van een bepaald dogma, namelijk dat het altijd beter is thuis, en vaak durven we niet te beslissen over een kind. Want veel mensen, de sociale diensten, pleegzorgbegeleiders, de jeugdrechter en soms zelfs nog andere instanties, zijn betrokken. Zij kijken altijd naar elkaar en spelen de bal wat door. Uiteindelijk beslissen ze dan om nog maar eens voor een jaar te plaatsen, bij wijze van spreken. En dat is volgens mij, in sommige situaties – want je moet altijd met de nodige nuances spreken – nefast voor een kind.

En het is mijn ervaring dat de jeugdrechters toch niet al te zeer afwijken van wat normaal gezien de sociaal assistent van de sociale dienst voor de jeugdrechtsbanken eigenlijk voorstelt als beslissing. Het is dus heel belangrijk dat we ook daar die mindset op zijn minst openzetten, zodat die mogelijkheid ook echt wordt overwogen en dat we kunnen doen wat het beste is voor een kind.

Minister, ik sluit af. Risico nul bestaat inderdaad niet, zeker niet in integrale jeugdhulp. Daar ben ik absoluut van overtuigd. Maar we moeten wel alles proberen te doen om ervoor te zorgen dat het systeem er niet voor zorgt dat er een nieuw ongeval gebeurt, zoals hier, in de getuigenis die we hebben kunnen lezen, wél is gebeurd, wanneer het kind uiteindelijk naar een instelling is gegaan.

Er ligt nog veel werk op de plank.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van de federale terugbetaling van consultaties bij psychologen op het Vlaamse ggz-beleid (geestelijke gezondheidszorg) – 2016 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van de federale terugbetaling van consultaties bij psychologen op het Vlaamse ggz-beleid (geestelijke gezondheidszorg) – 2024 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, het is algemeen geweten dat de terugbetaling van de psycholoog een enorm hiaat is in onze geestelijke gezondheidszorg. Momenteel worden enkel medicatie, antidepressiva en psychofarmaca terugbetaald. Maar de therapie, die echt een structureel antwoord kan bieden voor de mensen, niet. Het feit dat er nu een stap is gezet en dat de federale minister van Volksgezondheid heeft aangekondigd om toch een terugbetaling te doen, is belangrijk. Het is iets waar men al lang naar uitkijkt. Het zou er concreet op neerkomen dat patiënten 11 euro betalen wanneer ze op voorschrift vier sessies, eventueel verlengbaar tot acht, volgen. De terugbetaling is enkel voor volwassenen en voor mensen met veelvoorkomende psychische problemen, zoals een angststoornis, depressie of alcoholverslaving. Er kunnen een aantal kanttekeningen worden geplaatst bij de keuze voor die groepen.

Maar eerst wil ik iets zeggen over het budget. Er zou een budget van 22 miljoen euro tegenover staan. Dat budget is, in alle eerlijkheid, te weinig om echt grote stappen te zetten. Het is ergens ook een ontgoocheling, omdat de federale minister in parlementaire debatten liet uitschijnen dat die 22 miljoen euro enkel het laatste kwartaal betrof, en het uiteindelijk toch een jaarbudget blijkt te zijn. Dat is anders dan het in de commissie is gezegd, dus ik begrijp de ontgoocheling op het terrein over dat budget ten zeerste. Maar dat is geen vraag die ik aan u wil stellen, maar die mijn collega Dedry zeker aan de overkant van de straat zal stellen.

Zoals ik net zei, wordt die terugbetaling al heel lang verwacht. En het is een federale keuze, maar het heeft een impact op het Vlaamse beleid rond geestelijke gezondheidszorg. Zo is de verhouding tot de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) van belang. Dat is een plaats waar mensen nu ook, zonder voorschrift, terecht kunnen aan tarieven in functie van hun draagkracht. Ook de relatie tot de bestaande netwerken ggz moet goed worden doordacht. De invoering van de eerstelijnszones zou verder gepaard gaan met een eerstelijnspsycholoog, volgens de plannen die u daar mee op tafel hebt gelegd. En ook in het kader van één gezin één plan wordt er in eerstelijnspsychologen voor kinderen voorzien. Er zijn dus heel veel raakvlakken met het Vlaamse beleid.

De federale overheid richt zich enkel op volwassenen, en dan nog volwassenen die jonger zijn dan 65 jaar. Dat is jammer. Want zowel voor jongeren als voor ouderen zijn er absoluut grote noden inzake geestelijke gezondheidszorg. De toegankelijkheid is daar niet voldoende. Hoewel er dan als antwoord wordt gegeven 'ja, maar, we hebben daar extra inspanningen geleverd', is de realiteit vandaag dat er net nog veel meer voor moet gebeuren. Dat is een eerste zaak die jammer is.

Wat ook jammer is, is het feit dat je een voorschrift nodig hebt van een dokter. Want dat maakt dat de laagdrempeligheid toch niet is wat ze zou kunnen of moeten zijn.

Het feit dat het derde lijn is, dat het de ziekenhuizen zelf zijn die de eerste lijn organiseren, is onlogisch. Een aantal zaken en modaliteiten roepen dus toch nog vragen op. Maar dat zijn zaken voor de overkant.

Minister, er zijn ook vragen die ik aan u wil stellen.

Welke impact zullen die federale maatregelen op het Vlaamse ggz-beleid hebben?

Wat zal de rol zijn van de cgg's in het nieuwe systeem van terugbetaling?

Wat betekent dat voor de invoering van eerstelijnspsychologen? We hebben u hier herhaaldelijk gevraagd of u de proefprojecten eindelijk structureel zou verankeren en uitbreiden. Aanvankelijk was uw antwoord daarop dat we ze eerst zouden evalueren. Nu, die evaluatie had tot conclusie dat er te weinig zijn om echt goed te evalueren. Maar toen werd er gezegd dat we zouden wachten op de terugbetaling. Vandaag zijn we zover: er is een terugbetaling. Betekent dat nu dat Vlaanderen de eerstelijnspsychologen en de projecten daarrond zal versterken, uitbouwen en structureel verankeren of niet?

En ten slotte, de eerstelijnspsychologische functie voor kinderen en minderjaren lijkt niet te zijn vervat in de plannen van de minister. Hoe kijkt u daarnaar? Hoe zullen onze kinderen en jongeren laagdrempelig toegang krijgen tot de ggz?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, ook bij mij is er gedeeltelijke blijdschap, omdat er toch voor een groep van patiënten, cliënten, eerste stappen worden gezet in de terugbetaling.

Zij zullen voor vier tot acht sessies maar 4 tot maximum 11 euro moeten betalen. Dat is een start, laten we noemen wat het is. Op zich is het goed dat die start wordt gemaakt.

Minister, ik heb een aantal vragen voor u, waarbij ik vanzelfsprekend besef dat u niet de minister bent die aan zet is geweest om de regeling uit te werken.

Wat is de impact van de federale terugbetaling van consultaties bij psychologen op het Vlaamse ggz-beleid? Hoe zult u eventueel een aantal dingen anders organiseren in functie hiervan?

Zet de leeftijdsbeperking eventueel aan tot lobbywerk of overleg met de federale overheid, of tot het leggen van een aantal eigen accenten in een aanvullend Vlaams beleid? Denkt u om complementair te werken of om misschien wat te gaan lobbyen?

Ik heb een gelijkaardige vraag over de 'aard' van de aandoeningen die in aanmerking komen voor terugbetaling. Er zijn heel wat problematieken die, zonder dat al een diagnose vaststaat, hulp bij een psycholoog raadzaam kunnen maken. Als u het eens bent met de analyse dat het een zinvolle doelgroep is om te bereiken, wilt u dan onderzoeken of u de federale overheid kunt overtuigen tot een eventueel ruimere definiëring? Of denkt u eerder complementair te kunnen werken?

Een belangrijke vraag is ook hoe we moeten omgaan met het feit dat mensen enkel toegang krijgen tot terugbetaling wanneer ze zijn doorverwezen door hun huisarts. Ik ben er mij van bewust dat zeer veel mensen nu al dankzij de huisarts terechtkomen bij een psycholoog. Dat is heel goed nieuws, want vaak is die huisarts iemand die zeer bereikbaar is, in tegenstelling tot wat gezegd wordt in sommige kritieken. Dat neemt niet weg dat ik denk dat mensen zich rechtstreeks zouden moeten kunnen wenden tot de psycholoog, al was het maar omdat het een autonoom gezondheidsberoep is geworden en omdat er klachten zijn die niet noodzakelijk binnen een medische pathologie moeten worden ingepast maar waar hulp toch zinvol kan zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan uw eigen oproepen om mensen die relatieproblemen hebben, aan te zetten om hulp te zoeken. Dat is geen medische pathologie, maar tussenkomst van een derde kan toch zinvol zijn.

De terugbetaling is gekoppeld aan een strakke federale tarifieringspolitiek. De federatie heeft zelf aangekondigd in te schatten dat weinig psychologen in het systeem zullen instappen. Ik vroeg me af of u hierover ook signalen hebt gekregen en of u zelf denkt om er op een andere manier mee te moeten omgaan of dat u denkt – en dat zou ik begrijpen – dat dit iets is waar men enkel de federale minister over kan ondervragen.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, ik begrijp dat er heel wat vragen en bedenkingen zijn over het initiatief van de federale overheid met betrekking tot de terugbetaling van consultatie bij psychologen, maar – en u hebt het zelf ook al aangehaald – dit is uiteraard een beleidsinitiatief van collega De Block. Ik denk dat het niet aangewezen is dat we vanuit Vlaanderen een aantal commentaren geven zonder dat we die kunnen motiveren vanuit ons perspectief, namelijk de consequenties en de aspecten die ons daardoor in Vlaanderen ook betreffen.

We hebben natuurlijk wel onze mening en de ervaringen meegegeven die we doorheen de jaren opgebouwd hebben binnen de projecten rond de eerstelijnspsychologische functie. Die ervaringen zijn toch wel nuttig. Ik kan alvast signaleren dat we, ondanks het feit dat de geplande middelen 22,5 miljoen euro bedragen, enthousiast zijn over dit federale beleidsinitiatief. De federale maatregelen scheppen zeker een opportuniteit voor het Vlaamse beleid inzake geestelijke gezondheid. De terugbetaling van de erkende klinische psychologen en klinische orthopedagogen zorgt voor een meer structurele werkwijze van de eerstelijnspsychologische begeleiding voor volwassenen. Daarnaast zorgt het voor nieuwe uitdagingen, zoals de rol en positionering van de cgg's.

De cgg's hebben, voor zover wij geïnformeerd zijn, geen rechtstreekse rol toebedeeld gekregen in het nieuwe systeem van terugbetaling. Het is evenwel duidelijk dat er een impact zal zijn op de werking van de cgg's. De cgg's positioneren zich als gespecialiseerde ambulante geestelijke gezondheidszorg op de tweede lijn, maar merken goed de consequenties van een gebrek aan toegankelijke geestelijke gezondheidszorg op de eerste lijn.

Deze terugbetalingsmogelijkheden zullen een impact hebben op de instroom bij de cgg's. Dat is ook zo gebleken uit de pilootprojecten eerstelijnspsychologische functie. Overleg tussen de bevoegde overheden zal belangrijk zijn om de impact van deze nieuwe maatregel te monitoren en evoluties in kaart te brengen.

Op lokaal niveau heeft elk cgg er nu al baat bij om een goede samenwerking met zelfstandig werkende psychologen op te zetten of te onderhouden en onderlinge afspraken te maken. De toekomstige samenwerking met terugbetaalde psychologen zal dus zeker een opportuniteit zijn. Voor zover wij geïnformeerd zijn, zou de terugbetaling van de psychologen nauw verbonden worden aan de netwerken

geestelijke gezondheid volwassenen, de zogenaamde netwerken 107. Omdat de cgg's hier deel van uitmaken, liggen hier zeker heel wat kansen.

Vanzelfsprekend moeten we bij de evaluatie en toekomstbepaling van de huidige Vlaamse projecten eerstelijnspsychologische functie rekening houden met deze federale evoluties. Het was net de ambitie van deze projecten om voorbereidend werk te leveren met het oog op een mogelijke terugbetaling van de eerstelijnspsychologen. We zijn dan ook blij dat er blijkbaar heel wat aanbevelingen zijn meegenomen door onze federale collega's. Het lijkt ons evenwel niet aangewezen dat we in Vlaanderen twee verschillende systemen van terugbetaling van een eerstelijnspsychologische functie naar volwassenen organiseren, wat bij een continuering van de huidige projecten wel het geval zou zijn. Dit verhoogt enkel moeilijkheden in afstemming, een ondoorzichtige sociale kaart enzovoort. We zullen in eerste instantie nagaan of de terugbetaling voldoende garanties zal geven op een degelijke en volwaardig uitgebouwde eerstelijnspsychologische functie, waarvan nu sprake is binnen de projectwerking.

Indien blijkt dat dit mogelijk is en het federale systeem voldoende stabiel is, zullen we nagaan hoe we de huidige budgetten flankerend en op een innovatieve en versterkende manier op de geplande middelen vanuit de federale overheid kunnen inzetten. Dit kan bijvoorbeeld door een aansluitend eerstelijnspsychologisch groepsaanbod te realiseren, de continuïteit tussen de eerstelijnspsychologen en de tweedelijnsactoren te versterken of door in te zetten op zeer kwetsbare groepen voor wie de doorverwijzing door de huisarts een te hoge drempel is. We willen immers een nauwe aansluiting van deze functie binnen het geïntegreerd breed onthaal realiseren.

We stellen samen met u vast dat de federale overheid het systeem van terugbetaling niet openstelt voor kinderen en jongeren. Zoals jullie wellicht weten, hebben we vanuit Vlaanderen wel een eerstelijnspsychologische functie voor kinderen en jongeren verankerd binnen de samenwerkingsverbanden rond de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. De eerste fase van de oproep heeft ertoe geleid dat twaalf projecten werden geselecteerd om door te gaan naar de tweede fase. In deze tweede fase moeten de samenwerkingsverbanden de eerstelijnspsychologische functie installeren in hun samenwerkingsverband. Momenteel loopt de evaluatie van de aanvragen in de tweede fase, die zal duidelijk maken welke projecten klaar zijn om te starten. Voor de invoering van de eerstelijnspsychologische functie hebben zo goed als alle samenwerkingsverbanden zich laten inspireren door de ervaringen van de projecten voor volwassenen.

Zoals al aangegeven, zijn er – nogmaals, voor zover correct geïnformeerd – linken te leggen tussen het huidige federale model van terugbetaling en de Vlaamse projecten eerstelijnspsychologische functie. De terugbetalingscriteria lijken onder meer voort te bouwen op de criteria van de Vlaamse projecten eerstelijnspsychologische functie voor volwassenen. In deze criteria wordt duidelijk gesteld dat het moet gaan om kortdurende, generalistische interventies die een goed antwoord kunnen bieden op milde, matige psychische problemen. Zware psychische stoornissen zoals psychoses of schizofrenie vragen eerder een gespecialiseerd en meer langdurig aanbod op een tweede en derde lijn. Het is van belang, zoals ook blijkt uit het model van de World Health Organization (WHO) 'Service Organization Pyramid for an Optimal Mix of Services for Mental Health' om hiertussen een differentiatie te maken, zowel voor de organisatie van zorg als wat betreft de competenties en methodieken die moeten worden ingezet en ontwikkeld. Een meer uitgebouwde eerstelijnspsychologische functie zal ertoe bijdragen dat er, gezien de preventieve werking, in gespecialiseerde centra tijd vrijkomt en beter kan worden gefocust op ernstige psychiatrische aandoeningen of complexe problematieken.

Als na een aantal interventies blijkt dat de persoon niet kortdurend kan worden behandeld, moet er een doorverwijzing naar een gespecialiseerd aanbod komen.

Ook bij meerdere Vlaamse projecten eerstelijnspsychologische functie voor volwassenen is gekozen voor een doorverwijzing via de huisarts. Een verplichte doorverwijzing zorgt ervoor dat de huisarts eerst een inschatting kan maken van de ernst van de problematiek en van de zinvolheid van doorverwijzing naar een eerstelijnspsycholoog dan wel naar een gespecialiseerd aanbod. Het moet ook de vraag naar deze psychologische begeleiding prioriteren, aangezien de projecten met beperkte middelen aan de slag moeten gaan.

Een te hoge vraag zou ook bij de eerstelijnspsycholoog wachtlijsten doen ontstaan, waardoor deze functie zijn doel zou voorbijschieten. Daarnaast is de huisarts goed geplaatst om mensen, die geen rechtstreekse vraag naar begeleiding stellen, toch dit aanbod te doen en hen hiervoor te motiveren, als door de arts een nood zou worden vastgesteld. De huisarts is een vertrouwenspersoon voor veel mensen en kan juist de drempel naar de psycholoog verlagen.

Tot slot houdt de huisarts het langetermijnspectief vast. In het kader van geïntegreerde en integrale zorg doorheen de hele levensloop is het aanbevolen om een goede samenwerking en informatiedeling tussen de huisarts en de psycholoog te stimuleren. Ook wij zijn via de pers geïnformeerd dat er blijkbaar weinig psychologen zouden intekenen op het terugbetalingssysteem. Het is evenwel aan de federale overheid om hierover, op basis van de financiële en budgettaire analyses die zij gemaakt hebben, de onderhandelingen met de vertegenwoordigers van de beroepsgroep te voeren. Het zou evenwel jammer zijn als onvoldoende psychologen willen meewerken in dit systeem, waardoor de personen met hun psychische zorgnood de kans op toegankelijke zorg zouden missen. Vanuit de Vlaamse overheid volgen we de onderhandelingen en de evoluties nauwgezet op. We zullen, afhankelijk van de resultaten van de federale oefening, daar de nodige conclusies aan verbinden.

Elke Van den Brandt (Groen): Bedankt voor uw antwoorden, minister. Ik wil op een aantal zaken ingaan.

U zegt terecht dat de cgg's momenteel nog geen rol hebben gekregen in het systeem, maar dat u er wel van overtuigd bent dat er goede samenwerking nodig is om die zaken te doen slagen, wat een opportuniteit is volgens u. Het zou interessant zijn om met de federale overheid te bekijken in welke mate er samenwerkingsverbanden kunnen worden opgelegd. Zo zouden zowel de cgg's als de terugbetaalde psychologen samen in een samenwerkingsverband zitten. Dat zou dan verankerd zijn en niet afhangen van de goodwill op het terrein, het zou een vaststaand gegeven zijn.

U zegt dat de huisarts een aantal voordelen opsomt voor doorverwijzing, en die zie ik ook voor alle duidelijkheid, er is zeker een taak weggelegd voor de huisarts. Door het enkel bij de huisarts te leggen en door een verplichte doorverwijzing loopt u het risico dat de heel zwakke doelgroepen net tussen de mazen van het net valt. Dat zijn juist groepen die we niet mogen laten ontsnappen.

U zegt zelf dat het binnen een geïntegreerd breed onthaal moet zijn. Het zou interessant zijn om meerdere actoren binnen dat geïntegreerd breed onthaal die doorverwijsfunctie te geven en niet enkel aan de huisarts. Er zijn nog andere actoren, ook eerstelijnsactoren, op het terrein die in contact komen met bepaalde doelgroepen. We zouden ook aan hen die functie kunnen geven. Er is meer mogelijk. We moeten de drempel verlagen door die doorverwijzing niet bindend te maken en door een ruimere groep te laten doen.

Ik vroeg wat u gaat doen met de pilootprojecten die nu lopen voor de eerstelijnspsychologen. Ik vind uw antwoord zeer terughoudend. U gaat kijken hoe het loopt, of het genoeg is en of de federale terugbetaling de lading dekt. Daarna gaat u zien of u nog iets verder moet doen. We moeten geen grotere wiskundige

analyses maken om te beseffen dat de huidige planning niet heel Vlaanderen zal dekken met voldoende eerstelijnspsychologen. Het is absoluut de verantwoordelijkheid van Vlaanderen om nu al naar een verankering en versterking te gaan.

Ik ben het ermee eens dat we geen twee systemen van terugbetaling moeten hebben, maar nu zeggen dat de kous af is en dat de federale overheid het verder zal doen, lijkt me de verantwoordelijkheid te gemakkelijk af te schuiven. Ik hoop dat Vlaanderen de federale inspanningen erkent en dat ook gaat doen. Vlaanderen heeft bevoegdheden en verantwoordelijkheden om daar extra op in te zetten. Ik wil u nog expliciet vragen of u toch niet bereid bent om extra stappen te zetten.

Inzake de minderjarigen verwijst u naar de twaalf projecten. Die zijn niet overal. Het is nu al heel duidelijk dat die twaalf projecten die gepland zijn, waar dan één eerstelijnspsycholoog komt voor minderjarigen, niet overal zijn. We krijgen nu al allemaal brieven uit de regio's waar momenteel geen erkenning is van dat systeem 'één gezin, één plan'. Dat is op zich al jammer. Een quick win betekent: onmiddellijk daar een versterking doen en dat over heel het land doen, en niet enkel daar waar projecten beschikbaar zijn.

Ik heb nog een vraag. Wat bedoelde u met uw laatste zin? Het ging over het feit dat de psychologen zelf hun tarieven zullen aangeven. Of zijn het vooral starters? Dat is een beetje de teneur van de reactie: die zijn te laag. U zegt terecht dat dit een federale kwestie is: zij moeten die dialoog aangaan. Maar u zult daar conclusies aan verbinden indien dat nodig is. Wat betekent dat? Welke conclusies kunt u daaraan verbinden? Wanneer vindt u het nodig om daar conclusies aan te verbinden?

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, ik weet niet of ik uw eerste antwoord heel positief of heel negatief moet vinden. Als u bedoelt dat u de eerstelijnspsychologen en het hele project gaat evalueren en installeren complementair aan de federale overheid, dan lijkt me dat een goed idee. Dat vind ik logisch, we moeten geen twee keer hetzelfde doen, dan ontstaat er toch maar verwarring. Als u bedoelt dat de federale overheid het ter harte neemt, zij het onvoldoende, en dat u daarom niets meer moet doen, dan vind ik dat niet goed. Als u bedoelt dat u zich wat terugtrekt, dan zou ik dat zeer sterk betreuren. Ik weet niet goed welke van de twee u bedoelt. Ik hoop het eerste. Misschien kunt u dat nog even uitleggen? Dat is natuurlijk wel redelijk cruciaal. Vlaanderen heeft absoluut een rol te spelen, de vraag is: welke rol? Dat die rol complementair is aan de federale, lijkt me zinvol en logisch. Ik zou het zeer erg betreuren als de Vlaamse overheid zich terugtrekt.

Ik ben het met u eens dat mensen die lijden aan zwaardere psychiatrische stoornissen, hulp van de tweede of derde lijn nodig hebben, en ook medische hulp. Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn andere vraag. Mensen die wel degelijk met een problematiek kampen, maar die niet te situeren valt onder de stoornissen die nu federaal zijn omschreven, die minder zwaar zijn, of die ... Een zware persoonlijkheidsstoornis kan u echt zowel in uw sociaal als uw professioneel leven behoorlijk parten spelen. Ik denk aan mensen met relatieproblemen en dergelijke. Denkt u niet dat eerstelijnspsychologen ook voor dit soort situaties zinvol werk zouden kunnen leveren? Ziet u daar dan eventueel aanvullend iets voor de Vlaamse overheid?

Dan begrijp ik dat u, en dat is niet zozeer een vraag, het is een kleine commentaar, het een goed idee vindt om het via de huisarts te doen. Ik heb gezegd dat ik daar ook de voordelen van zie. Ik zou dat niet uitsluitend doen, maar ik zie wel wat daar zinvol aan is. U lijkt te zeggen dat dat is om overconsumptie te vermijden, maar ik ken niet veel mensen die naar een psycholoog gaan als het niet nodig is. Psychologen zijn opgeleid om te beseffen wanneer die hulp niet nodig is en om dat dan heel rustig mee te delen. Wie op zoek gaat naar dat soort hulp, heeft werkelijk die vraag om hulp. Misschien moet u daar niet redeneren zoals de federale overheid.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, ik wil me heel graag aansluiten bij de vragen. Ik heb al vrij vaak bij andere vragen om uitleg en debatten over het thema verwezen naar het belang van die federale terugbetaling, tot treurens toe. Die federale terugbetaling is er nu. Minister De Block heeft de modaliteiten bekendgemaakt. Het blijkt toch inderdaad hyperbeperkt te zijn. U hebt al gesproken over de minderjarigen, maar ook de leeftijdsgrens van 65 jaar heb ik in de pers vernomen, dat hebt u ook vermeld. Ik vind dat jammer. Vlaanderen levert inspanningen om bijvoorbeeld binnen het gehandicaptenbeleid inzake hulpmiddelen die leeftijdsgrens weg te werken. We vragen dat mensen langer werken, we hebben hier al gesproken over ouderen en depressie en eenzaamheid. Dat is een nieuwe leeftijdsgrens. Natuurlijk, met zo'n budget kun je niet veel. Ik wil positief denken. Het is een begin, maar het is toch echt niet veel meer dan dat.

U wordt hier nu opgeroepen om stappen te zetten. Ik vind dat een beetje een dubbele. De bevoegdheden liggen nu eenmaal waar ze liggen. Eigenlijk moeten ze worden opgepakt en uitgevoerd waar ze liggen.

Ik denk dat we goede stappen zetten ter zake, dat we goede dingen doen. Ik ben het er ongetwijfeld mee eens dat dat moet worden afgestemd, maar het is in dit geval toch niet zo evident, omdat het inderdaad een start is. Laat dat het positieve zijn uit het hele verhaal. Het principe van die terugbetaling is goed, maar die modaliteiten moeten worden uitgebreid, ook naar kinderen en jongeren, ook naar ouderen, ook naar de mensen met een ernstige problematiek waarover collega Van den Bossche het had. Ik denk dat Vlaanderen echt wel het nodige doet als het gaat over de ambulante uitbouw, over de vroegdetectie. Voorzitter, het is dus een wat moeilijk dossier: ik steun de vragen zeer zeker, maar de bevoegdheden in dit land liggen waar ze liggen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik denk dat iedereen wel weet dat dit een start is, en dat het natuurlijk de bedoeling zal zijn om op termijn te evolueren naar een hoger bedrag. Er is voor gekozen om dat bedrag in te zetten voor mensen met de meest voorkomende problemen, namelijk zij wier nood het hoogst is en waarbij in pilootprojecten duidelijk naar voren is gekomen en aangetoond dat dit behandelbaar is via een kortdurende interventie. Ik hoor hier ook enkele zaken met betrekking tot de huisarts, dat men eerst bij de huisarts moet passeren. Als we de huisarts hier in Vlaanderen daadwerkelijk een centrale rol willen geven, dan moet die nauw betrokken zijn bij dergelijke zaken, en ik vind het ook maar normaal dat men eerst bij de huisarts moet passeren. Zoals de minister ook al heeft aangehaald, het is heel belangrijk dat er een nauwe samenwerking is tussen huisarts en psycholoog, dat er een goede uitwisseling is van informatie, dat die niet blijft steken bij één hulpverlener.

Nu, ik kan mevrouw Van den Bossche ook wel bijtreden: er is inderdaad soms een drempel en men zal dan inderdaad rapper geneigd zijn om onmiddellijk naar een psycholoog te gaan als dat kan. Dat zullen we dan echter inderdaad moeten evalueren op termijn.

Ik wil het dus nogmaals benadrukken: ik denk dat velen onder ons het ermee eens zijn dat dit een eerste stap is en dat we in de toekomst daadwerkelijk zullen moeten evolueren naar een hoger bedrag.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

Björn Anseeuw (N-VA): Minister, u bent uw antwoord begonnen met te zeggen dat u het niet opportuun vindt om de beslissing van mevrouw De Block hier vanuit

Vlaanderen uitgebreid te becommentariëren. Ik begrijp ook wel dat u daar terughoudend in bent, en ik ben ook blij dat ik dat iets minder moet zijn. Wat moet je hier immers uiteindelijk mee? U krijgt hier vragen over een beslissing van mevrouw De Block en u moet daar nu van alles mee doen, als ik dat moet geloven, maar ik denk dat we de dingen toch in perspectief moeten zien. Collega Jans heeft gezegd dat de bevoegdheden nu eenmaal liggen waar ze liggen. Dat is inderdaad zo: de verantwoordelijkheden moeten worden genomen op die niveaus waar ze moeten worden genomen. Ik denk echter dat dat toch ook een stuk van het probleem is, dat die bevoegdheden liggen waar ze nu eenmaal liggen, want het is toch eigenlijk niet echt makkelijk werken, denk ik dan.

Laten we bekijken waar het nu eigenlijk echt over gaat. Het gaat over een budget van 22,5 miljoen euro. Ik heb bij eerdere gelegenheden ook al hardop de vraag gesteld wat we nu eigenlijk moeten verwachten van dat budget. Ik stel ook vast dat de leeftijdsgrenzen, zowel de onder- als de bovengrens, namelijk van 18 tot 64 jaar, de impact van die maatregel toch ook zullen beperken. Ik hoor collega Saeys graag zeggen dat iedereen wel weet dat het de bedoeling is dat daar op termijn meer budget naartoe gaat, dat dat verder wordt uitgebreid. Iedereen weet dat blijkbaar. Ik weet dat eigenlijk niet. Ik heb dat ook nergens gehoord of gelezen. Ik vind het ook niet interessant om te weten dat het over een aantal jaren iets zal worden. De vraag is: wat moet je er nu mee? Minister, ik weet niet of je er eigenlijk veel mee kunt. Maar goed, ik zal toch proberen positief te zijn, en te eindigen met een vraag die u misschien wel aanbelangt. *(Gelach. Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

Pas op, ik doe echt mijn best, maar het is echt niet makkelijk. Ik moet moeite doen, maar ik doe ook moeite. Misschien ziet u ook wel een beetje dat ik moeite doe.

Vlaanderen komt natuurlijk wel deels in dat stuk voor wat de kwaliteit betreft. Dat denk ik toch, en dat is mijn vraag aan u. Consultaties bij klinisch psychologen kunnen worden terugbetaald. Natuurlijk, een psycholoog is nog niet altijd een psychotherapeut. Hebt u daar een rol in te spelen of niet? Kunt u daar een rol in spelen of moet dat eigenlijk federaal worden bewaakt? Ik vind dat niet onbelangrijk om te weten.

Het is inderdaad een start. Ik denk dat daarmee het beste van heel het verhaal is gezegd. Ik ben echter benieuwd hoe die kwaliteit ook kan worden gewaarborgd, gegeven de modaliteiten waartoe federaal is beslist. Het is me ook niet helemaal duidelijk of Vlaanderen daar een rol in kan of moet spelen, of niet.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Wat ik toch heb willen zeggen, en dacht vrij duidelijk te hebben aangegeven, is het volgende. Als dat systeem federaal echt wordt uitgerold – want daar moeten natuurlijk nog wel wat stappen voor worden gezet – dan betekent dat zonder meer dat het moment is gekomen om onze projecten van de eerstelijnspsychologische functie opnieuw te bekijken en te zien hoe we daarmee verder gaan. In die zin is dat dus wel een momentum dat moet worden gebruikt. Het is juist, dat is ook mijn overtuiging, dat het dan ook het momentum is om te bekijken wat er met de ingezette projectmiddelen in een duurzame context kan gebeuren.

Wat ik duidelijk heb willen maken, is dat het natuurlijk een opportuniteit moet zijn om ons beleid met betrekking tot goede geestelijke gezondheidszorg te versterken. Ik ga natuurlijk niet uit van de redenering dat we hier een mooie opportuniteit hebben om budget vrij te maken voor iets anders. Dat budget dat daar nu is, moet natuurlijk nu worden gebruikt om, wetende wat er zal komen, te bekijken wat dan de flanken zijn waarop wij beter kunnen inzetten. Daar moeten we uiteraard over spreken met onze mensen die op het terrein actief zijn in die projecten, en met een aantal actoren, maar, zoals gezegd – en ik heb dat eigenlijk vrij uitdrukkelijk

en formeel gezegd – ook vanuit een evaluatie: wat brengt dit nu met zich mee aan toegankelijkheid voor de eerstelijnspsychologische functie in Vlaanderen, en wat zijn de aspecten ervan waarvan we zeggen dat we daar dan eigenlijk misschien beter ook versterkt op inzetten?

Mevrouw Van den Brandt, ik zal nog eens proberen te herhalen wat ik uitdrukkelijk heb genoemd. Ik zei dat dit bijvoorbeeld kan door een aansluitend eerstelijnspsychologisch groepsaanbod te realiseren, door de continuïteit tussen de eerstelijnspsychologen en de tweedelijnsactoren te versterken óf door in te zetten op een zeer kwetsbare groep of zeer kwetsbare groepen voor wie de doorverwijzing door de huisarts een te hoge drempel is. Ik denk dus dat het moment is gekomen om dat te bekijken, maar natuurlijk niet vanuit de idee dat we dat geld daar wegtrekken. Integendeel, nu is er wel een kader dat duidelijker is en dat ons ook in de positie moet brengen om daar zelf ook een aantal acties op te kunnen enten. Dat is eigenlijk het punt dat ik wil maken.

Dat zeggen we nu theoretisch, maar we zullen wel moeten bekijken hoe dat zich in de praktijk concreet zal organiseren. Zoals gezegd, er zijn toch nog wel een aantal dingen waarover we meer moeten weten of waarvan we de manier van implementeren moeten kennen, om te weten wat dat dan concreet voor ons zal betekenen.

Mijnheer Anseeuw, wij zijn natuurlijk een beetje bevoegd als het gaat over de erkenning van zorgberoepers, althans, we zijn bevoegd geworden door de zesde staatshervorming voor een stuk van dat verhaal. Dat zal zich ook wat dit betreft moeten organiseren. We zullen ter zake wellicht toch wel wat ICT-toepassingen en een commissie moeten installeren, enfin, er zullen een aantal dingen moeten gebeuren, maar daarvoor moeten we het uitvoeringsbesluit kennen, om te weten wat de consequenties voor de gemeenschappen zullen zijn. We zijn inderdaad bevoegd voor kwaliteit, al denk ik niet, en nu zeg ik het enigszins uit het blote hoofd, dat we zomaar bevoegd zijn voor de kwaliteit van de individuele handelingen van de zorgverstrekkers. Dat is en blijft een federale aangelegenheid. In die zin zullen we dus wel wat effecten hebben, omdat we waarschijnlijk een rol zullen moeten spelen in dat erkenningsproces van diegenen die uiteindelijk federaal zullen worden toegelaten tot terugbetalingssystemen, maar daarvoor moeten we de concrete voorwaarden om dat op te nemen nog kennen.

Mevrouw Jans, ik wil er geen misverstanden over laten bestaan: wij zijn echt wel goed geïnformeerd geweest over de voortgang van de manier waarop men federaal een aantal dingen wilde doen. Ik heb dus niet uit de pers vernomen dat men het wou doen voor volwassenen en zo. Dat was me echt wel bekend. Ik heb via de pers vernomen dat psychologen, of minstens de vertegenwoordigers van de beroepsgroep, niet gelukkig zijn, of zich in ieder geval kritisch hebben uitgelaten. Men heeft ons echter regelmatig betrokken, dat is juist, zoals het ook juist is dat onze ervaringen met de eerstelijnspsychologische functie ook federaal zijn meegenomen in de manier waarop ze hebben gekeken naar hun aanpak. Ik denk dat er ook een studie is geweest van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE), waarin ook een aantal zaken werden meegenomen.

Ik vind dat persoonlijk een doorbraak. Men kan daar uiteraard veel beschouwingen bij maken. Ik ben me daarvan bewust. We hebben in de vorige eerstelijnsgezondheidsconferentie echter gezegd dat de toegang tot de geestelijke gezondheidszorg in de eerste lijn echt problematisch is in ons land. Dat zit te paard op bevoegdheden van meerdere niveaus. Als het gaat over terugbetalingen van prestaties, is het duidelijk dat dit een federale RIZIV-kwestie is. We hebben toen geïnvesteerd in projecten omdat we er echt van overtuigd waren dat er op dat vlak voorbereidend werk moest gebeuren. We zijn nu in de fase dat er een eerste stap komt op het federale niveau. We zullen nu nagaan hoe we onze inspanningen – die we niet zullen terugschroeven, integendeel – kunnen doorzetten, maar

dan binnen de wetenschap van wat er op het federale niveau aan financierings-systemen wordt ontwikkeld.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil eerst reageren op wat andere leden hebben gezegd. Ik hoor enerzijds met plezier dat er zowel vanuit CD&V als vanuit de N-VA heel veel teleurstelling doorschemert over de hoogte van het budget, de beperktheid ervan en het feit dat er een aantal doelgroepen worden uitgesloten. Dat is terechte kritiek. Ik vermoed dat als minister De Block morgen in plaats van 22 miljoen voor een jaar dit bedrag per kwartaal krijgt, ze dit budget daarop zal inzetten. Ik kan u alleen maar oproepen om dat budget op te trekken, het daarbij niet te laten en niet enkel ontgoocheld te zijn, maar uw collega's in de Federale Regering op te roepen om die 22 miljoen als kwartaalcijfer te zien, zoals was aangekondigd door de minister, en niet als jaarbudget. Dat zou al een grote slok op de borrel maken.

Minister, ik hoor u zeggen dat u onze engagementen niet zult terugschroeven, integendeel. Ik zal dat onthouden. De 'integendeel' vind ik nog het interessantste, want het tegendeel van terugschroeven is optrekken. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeuren)*

Ik hoop dat het een en-enverhaal is, namelijk verduurzamen én optrekken, dat de centra voor geestelijke gezondheidszorg worden versterkt, dat we eerstelijns-psychologische functies voor minderjarigen in het hele land zullen hebben, ook in die zones waar nu geen opname is in het kader van 'één gezin, één plan'.

Ik zie een aantal mogelijkheden om zelfs nu al op korte termijn sterker in te zetten op geestelijke gezondheidszorg binnen onze eigen bevoegdheden om op die manier zowel vanuit het Vlaamse als het federale niveau meer te doen en ervoor te zorgen dat we een geestelijke gezondheidszorg krijgen die er echt op vooruitgaat, want we zijn nog ver af van het ideale model.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Ik ben zeer blij dat u aangeeft dat u het budget wilt houden of vergroten, natuurlijk, en dat u het gericht wil inzetten. U wilt complementair werken aan wat het federale niveau wel doet en wat het niet of te weinig doet. Ik kijk al uit naar de gesprekken hier om te kijken op welke manier dat budget het beste kan worden ingezet. Het is zeer goed dat Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid blijft nemen, ook wanneer het federale niveau een aantal stappen zet. Ik ben daar erg tevreden over.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over overprikkeling door tablets, smartphones en computers – 2027 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In een recent artikel in de krant stelde kinderpsychiater Lieve Swinnen dat het aantal kinderen met Gilles de la Tourette alarmerend stijgt. Zij legt een verband met overprikkeling door de vele schermen van tablets, smartphones, computers en televisies. Bij mensen met Gilles de la Tourette komen prikkels veel harder binnen en veroorzaken ze frustraties en dus tics. In het bewuste artikel stelt men zich de vraag of we te naïef omgaan met nieuwe media en de

prikkels die ze veroorzaken bij kinderen, maar ook bij volwassenen. We weten dat het felle licht van tablets en smartphones een impact heeft op ons slaapgedrag.

Minister, in welke mate wordt op beleidsniveau onderzocht wat de impact is van nieuwe media op het welzijn en de gezondheid van mensen, in het bijzonder van kinderen? In welke mate wordt op het vlak van preventie nagedacht over de boodschappen die we moeten geven aan mensen en in het bijzonder aan jonge ouders? Kind en Gezin geeft al richtlijnen om het gebruik van tablets en smartphones te beperken. Wordt daar ook een vervolg op gemaakt bij de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)? Zo ja, hoe bereiken zij ouders?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Saeys, er is, voor zover wij geïnformeerd zijn, geen specifiek wetenschappelijk onderzoek waarin gewaarschuwd wordt voor overprikkeling en de mogelijke gevolgen daarvan met betrekking tot het meer voorkomen van de ziekte van Gilles de la Tourette. Het oorzakelijk verband tussen de stoornis van Gilles de la Tourette en het schermgebruik zoals voorgesteld door dokter Swinnen wordt bijvoorbeeld ook in twijfel getrokken door professor Duyck. Het kan kloppen dat opwindende activiteiten, zoals gamen op de smartphone, tics verergeren, maar dat wil niet zeggen dat schermgebruik Gilles de la Tourette veroorzaakt.

Schermen zoals smartphones, tablets en computers maken deel uit van onze leefwereld, ook die van kinderen. Het zou naïef zijn om te denken dat dit geen invloed heeft op onze manier van leven. Die evolutie hoeft daarentegen niet als een bedreiging te worden waargenomen. Er zijn immers heel wat voordelen verbonden aan de digitalisering van de maatschappij. Ik denk aan kennisvergaring, contacten onderhouden en ontspanning. Maar uiteraard zijn er ook valkuilen.

We kunnen met betrekking tot dit thema verwijzen naar Mediawijs, het Vlaamse Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid van de Vlaamse overheid en imec. Zij deden in het najaar van 2015 een kwalitatief onderzoek met de focus op 0- tot 8-jarigen naar de ervaringen van jonge kinderen tussen 0 en 8 jaar en hun gezin met digitale technologieën, zoals tablets, smartphones, computers en games. Het doel was te komen tot het formuleren van aanbevelingen voor beleid, industrie, onderzoek, ouders en andere zorgverleners van kinderen om de nieuwe uitdagingen gerelateerd aan het gebruik van digitale media te verminderen en de opportuniteiten voor kinderen te verhogen.

Uit dit onderzoek bleek dat de meeste ouders digitale media als positief zien, maar tegelijk ook als een uitdaging. Enerzijds kunnen digitale media, volgens de ouders, de kinderen helpen om kennis te verwerven en vaardigheden zoals creativiteit, verbeelding, sociale vaardigheden en hand-oogcoördinatie te ontwikkelen. Het wordt ook gebruikt om te belonen of te straffen, bijvoorbeeld geen tablet als ze hun kamer niet opruimen. Ten slotte helpt het ook om hen in stilte bezig te houden wanneer de ouders moeten werken of met huishoudelijke taken bezig zijn.

Anderzijds zijn er, volgens de ouders, heel wat risico's aan verbonden, waardoor ze dit, zoveel mogelijk trachten te reguleren en te controleren. Ze maken zich het meeste zorgen om gezondheidsimplicaties, bijvoorbeeld een verkeerde houding en verslaving, sociale impact zoals pesten en verlies aan privacy, economische gevolgen zoals het kapot maken van dure toestellen en aankopen online en ongepaste taal en inhoud.

Daarbij komt ook wel naar voren dat ouders aangeven zelf over onvoldoende competenties te beschikken om hun kind te begeleiden in de digitale wereld. Ze weten vaak zelf niet wat er allemaal bestaat en hoe het werkt. Voor veel ouders is het dus een raadsel wat veilig en kwalitatief is in de digitale wereld.

Ik vermeld voor de volledigheid ook nog het onderzoek 'Apestaartjaren 2017-2018', een tweejaarlijkse bevraging door Mediaraven, Mediawijs en de onderzoeksgroep imec-mict van de UGent. Zij onderzoeken het bezit, gebruik en gedrag van kinderen en jongeren van 6 tot 18 jaar op het vlak van digitale media. Er wordt ook gekeken hoe digitale media het welzijn van kinderen en jongeren beïnvloeden. Naast het plezier en de ontspanning neemt met de leeftijd ook het sociale aspect van digitale media toe. Jongeren houden snel en eenvoudig contact met elkaar en de wereld via digitale media.

Uit het onderzoek blijkt ook dat bijna 20 procent van de jongeren wel eens onrust voelt door de smartphone. Ongeveer de helft van de jongeren is al getuige geweest van cyberpestgedrag, het ongewenst verspreiden van gênante foto's of problematische sexting. Het onderzoeksrapport besluit met de sterke aanbeveling om de komende jaren in te zetten op het verhogen van de digitale weerbaarheid van kinderen en jongeren.

Het is belangrijk om met kinderen te praten over schermgebruik en hun grenzen aan te geven. Daarnaast is het aangewezen dat zowel ouders als leerkrachten en CLB-medewerkers in staat zijn om signalen op te pikken die erop kunnen wijzen dat het schermgebruik van kinderen en jongeren uit de hand loopt. Om daarbij te helpen, ontwikkelde de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) een pakket rond opvoedingsondersteuning genaamd 'Als kleine kinderen groot worden', met een specifieke module inzake gamen.

Op de Druglijn is informatie voor ouders te vinden en kunnen volwassenen en jongeren een zelftest met betrekking tot gamen afleggen om na te gaan of er sprake is van riskant gamegedrag. Daarnaast kunnen leerkrachten van het lager onderwijs aan de slag met de methodiek 'De vlucht naar avatar' om kinderen informatie mee te geven over gamen.

Ook De Sleutel heeft als organisatie met terreinwerking inzake preventie van middelengebruik in het onderwijs, het thema schermgebruik in het aanbod naar leerkrachten.

Kind en Gezin geeft verschillende preventieve boodschappen aan ouders en opvoedingsverantwoordelijken via de website. Werken met een tablet kan reeds vanaf 1 jaar en wordt geleidelijk aan opgebouwd. Daarbij is de bottomline: gezond verstand, alles met mate, een gezonde mix met andere activiteiten met de bedoeling voldoende te bewegen en ook de ogen in de verte te laten kijken.

Ouders die diepgaandere info wensen of problemen ervaren, kunnen steeds terecht op het spreekuur opvoedingsondersteuning en op sommige locaties worden ook groepsbijeenkomsten gegeven met dit thema, al of niet in samenwerking met partners binnen de Huizen van het Kind. Het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning (EXPOO) ondersteunt professionals door het informeren en aanbieden van tools en methodieken rond digitale media. EXPOO zet de belangrijkste inzichten over mediaopvoeding op een rijtje, gaat dieper in op voordelen en risico's van online-activiteiten en reikt tips en tools aan om hierover met ouders in gesprek te gaan. Hierbij volgen we de aanbevelingen die mediawijze professionals geven via de Apestaartonderzoeken: vertrek vanuit interesse in digitale media, kijk naar de opportuniteiten die ze bieden zonder de risico's uit het oog te verliezen, ga in gesprek met kinderen en jongeren, maak samen afspraken, rekening houdend met individuele situaties en leeftijd van het kind.

We zijn op de hoogte van het initiatief van de Gezinsbond rond 'veilig online' waarbij verschillende tips voor ouders worden gegeven rond diverse aspecten van de online wereld, zoals gamen, sociale media, cyberpesten enzovoort. Ten slotte, zoals ik al aangaf, zet ook het Vlaamse Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid, gesubsidieerd door mijn collega-minister Gatz, sterk in op vorming, kennisdeling

en praktijkontwikkeling met betrekking tot ICT, media en mediawijsheid. Met de website www.medianest.be zetten zij specifiek in op het bieden van antwoorden op vragen van ouders over allerlei schermgerelateerde issues.

Er bestaat met andere woorden een uitgebreid aanbod aan richtlijnen met betrekking tot schermgebruik, zoals 'veilig online' en medianest.be. Afspraken over gebruik van smartphones en dergelijke zitten vervat in het beleid van scholen. Dat is een opdracht voor Mediawijs. De betrokkenheid van het CLB rond dit thema beperkt zich tot nu toe tot bespreking van het onderwerp, bijvoorbeeld in een individueel gesprek of een medisch consult naar aanleiding van een concreet probleem. De richtlijnen en/of informatie vanuit EXPOO staan uiteraard ook ter beschikking van de professionals van het CLB.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Ik ben het er volledig mee eens dat we het niet moeten zien als een bedreiging. Integendeel, het heeft inderdaad heel wat voordelen. Onze kinderen groeien er letterlijk van kleins af aan mee op. Tablets worden steeds meer gebruikt in het onderwijs. Al van in de kleuterklas leert men werken met tablets. U gaf zelf ook al aan dat het heel belangrijk is dat ouders zeggen dat ze onvoldoende competenties ervaren met betrekking tot wat er allemaal bestaat en hoe ze moeten omgaan met veiligheid. Het is zeer belangrijk dat we dat goed meegeven met de leerkrachten in het onderwijs. Ik voel dat er wel wat vragen zijn van leerkrachten met betrekking tot het goed gebruik van dergelijke zaken.

U sprak ook over de VAD en de Gezinsbond die ook met projecten bezig zijn. U sprak ook even over de Huizen van het Kind. Ik denk dat het een goede zaak is dat men dat ook aan de Huizen van het Kind zal linken. Maar ja, er zijn natuurlijk heel wat richtlijnen en vaak vindt een kat haar jongen daar niet meer in terug. Ik denk dat vooral het onderwijs daar een zeer belangrijke rol in moet spelen.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik ben zeer blij met de reactie van mevrouw Saeys waarin ze zegt dat we het kind niet met het badwater mogen weggooien en dat dit zijn plaats heeft. In andere commissies wordt er stevast een lans gebroken om meer leerlingen in STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering, Mathematics) te krijgen waar generiek het gebruik van toestellen als tablets en dergelijke aan de orde is.

Een specifiek gegeven in dezen is dat niet zozeer die tablet snel verandert, maar wel de apps die erop draaien. Heel vaak, op het moment dat iets een bepaalde beoordeling door leerkrachten en alle mogelijke adviesorganen doorlopen heeft, is het al 'outdated' en is er al iets nieuws op de markt dat wellicht nog sneller en nog spectaculairder draait dan wat voorhanden is.

Het is gewoon een aandachtspunt. De snelheid waarmee we sommige dingen verspreiden als 'te volgen voorbeeld' is in dezen niet van toepassing. Het wordt bijna per definitie achterhaald door de werkelijkheid en de almaar snellere ontwikkelingen. Dat hebben we ook in deze commissie, namelijk met de eHealth-toepassingen, ervaren. Ik zie daar wel wat parallellen in de benadering die misschien mogelijk en nodig zijn. Dat is een bedenking.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ben het met de opmerkingen en bedenkingen eens. In de wereld van de opvoedingsondersteuning zijn er vrij grote convergenties over de manier waarop we de ouders daaromtrent een aanbod kunnen doen. Of dat nu Onderwijs is of Welzijn, ik denk dat we dezelfde taal spreken en dezelfde boodschap brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitdagingen voor een kwalitatieve kinderopvang – 2032 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): We hebben de Week van de Opvoeding gehad. We hebben verschillende opinies en meningen rond opvoeding gelezen. Opvallend was de ruime aandacht voor de kwaliteit van de kinderopvang. We hebben het al vaak gehad over de kwantiteit van kinderopvang en hoe we voor meer kinderopvang kunnen zorgen, maar ook kwaliteit is iets dat we in het oog moeten houden.

Er werden deze legislatuur al stappen gezet, zoals het werken met MeMoQ (Meten en Monitoren van de pedagogische kwaliteit), een instrument waarmee kinderopvanginitiatieven zelf kunnen evalueren hoe hun pedagogisch project ingebed is. Dat is een belangrijke en goede stap. Het is een zelfevaluatie, maar legt natuurlijk de link met de Zorginspectie en haar visie op pedagogie en met de visie van de decreetgever.

Het is een waardevol instrument, het is goed dat het er is, maar het is onvoldoende om sluitstuk voor de kwaliteit in de sector te zijn. Daarvoor is meer nodig.

– Cindy Franssen treedt als voorzitter op.

Er was een bijdrage van het Welzijnsverbond, en dat wijst er heel terecht op dat kinderopvang meer is dan luiers verversen. Er gebeuren ongelooflijk waardevolle en pedagogische zaken. We moeten daar absoluut aandacht voor hebben. Het pedagogische luik is een wezenlijk deel van de kinderopvang.

Er was een interview met Jan Peeters, directeur van het onderzoekscentrum. Hij haalt een aantal knelpunten in de kinderopvang aan, vooral over de opleiding en de vorming in de sector, niet alleen om te starten, maar ook tijdens de loopbaan. Hij pleit voor een mix qua opleidingsniveaus, zodat er naast de kinderbegeleiders met een diploma uit het secundair onderwijs, ook pedagogen met een bachelordiploma aan de slag kunnen. Bovendien moet volgens hem iedereen – en dat is terecht – de kans krijgen om door te groeien naar een bachelorniveau.

Het profiel van de medewerkers staat niet los van de werkomstandigheden en de financiering van de sector. De uitbreiding in de kinderopvang gebeurt voor bijna 80 procent via aanwerving aan minimumlonen. Dan kunnen we niet verwachten dat dat hooggekwalificeerde personen zijn. Aan die voorwaarden zullen die niet of zelden gaan werken. Toch is het een belangrijke taak. Is dat hoe we kinderopvang zien?

Een sector waarin men naast verzorgers met een diploma secundair onderwijs, ook bachelors aantrekt, waarin er doorgroeimogelijkheden zijn en waarin er tijdens de loopbaan opleiding mogelijk is, is momenteel verre van realiteit. De arbeidsvoorwaarden, om daarop terug te komen, zijn hier al vaker aan bod gekomen. Het is niet zo dat de uitbaters van kinderopvang geen zin hebben om meer of beter te betalen. Er zullen ongetwijfeld zulke uitbaters bestaan, maar het grootste deel van de sector wil natuurlijk de beste mensen aantrekken en de beste arbeidsvoorwaarden bieden, maar zit met een heel krappe financiering, waardoor het minimumloon soms hun enige optie is om geen verlieslatende kinderopvang te doen.

U hebt enkele jaren geleden een cao afgesloten met de sector; die gefaseerd zou worden uitgerold. Er zou minder met zelfstandigen worden gewerkt, er zouden

voorwaarden zijn. Maar die uitrol is bijna bevroren en het ziet er niet naar uit dat er extra stappen zullen komen. Nochtans gaat het om gemaakte engagements en het is eigenlijk onaanvaardbaar dat die niet worden uitgerold. Men laat de kinderopvanguitbaters een businessplan en een langetermijnvisie uitwerken waarbij ze er terecht van uitgingen dat er een aantal zaken gingen gebeuren die er niet komen. Dat is één element: hoe scheppen we goede arbeidsvoorwaarden in een sector?

Een andere factor voor kwaliteit die als een paal boven water staat, is de kindratio: hoe meer kinderen er zijn per verzorger, hoe meer die kwaliteit onder druk komt. Ik wil hiermee absoluut niet zeggen dat de mensen die nu in die kinderopvang werken geen goed werk verrichten. Zij werken met hart en ziel en doen ongelooflijk hard hun best. Maar als je acht en in rustperiodes veertien kinderen tegelijkertijd onder je hoede hebt, dan is dat gewoon een nagenoeg bovenmenselijke opdracht. En om dan te zeggen dat je er niet alleen voor moet zorgen dat die acht kinderen goede zorg krijgen, maar dat je ook eens pedagogisch moet werken: dat zijn verwachtingen die hallucinant zijn.

Geen enkele van onze buurlanden heeft zo'n hoge kindratio. Het is onder meer professor Vandenbroeck die er daarom ook heel terecht voor pleit om dat al zeker te verlagen naar zes kinderen. En eigenlijk is zes nog een hoog aantal. In Nederland woedt er momenteel een debat om de ratio die op vier ligt naar drie te brengen. Er zijn veel verschillen tussen België en Nederland, Vlaanderen en Nederland. Maar het toont wel aan hoe zij naar kinderopvang kijken. Wij praten over acht kinderen. Het debat naar zes kinderen komt zelfs amper aan bod.

Minister, in welke mate wordt de MeMoQ in de sector gebruikt? Wat is uw evaluatie van hoe het loopt? Zal het instrument zelf eventueel ook worden geëvalueerd? Want we zijn nu toch al een jaar mee bezig. Hoe kijkt u daarnaar?

Welke andere initiatieven zult u nog ondernemen om de kwaliteit in de kinderopvang te versterken? Zult u bijvoorbeeld een verlaging van de kindratio mogelijk maken?

Zult u de subsidiekaders bijsturen zodat het werken met gekwalificeerd personeel ook echt mogelijk is? Welke fases van de cao zult u nog uitrollen en binnen welke timing?

Welke concrete stappen worden er gezet zodat de vereiste om tegen 2024 enkel nog met gekwalificeerd personeel te werken, haalbaar is? Ook dat kwam naar voren uit het interview met de heer Peeters: er wordt wel een doelstelling gezet, maar de manier waarop die doelstelling zal worden gehaald, wordt eigenlijk niet vastgenomen en is veel te weinig omkaderd.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega, het werken met het pedagogisch raamwerk en de MeMoQ-instrumenten is nieuwe materie voor alle betrokkenen, met name de kinderopvangsector, de pedagogische ondersteuners, de Zorginspectie en Kind en Gezin. De instrumenten werden pas in april 2017 voor het eerst gelanceerd, en de bijhorende pedagogische norm is pas vanaf 1 april 2018 van kracht. Het is op dit punt in de uitrol van het instrument belangrijk om iedereen de tijd te geven om met alle instrumenten kennis te maken en te leren omgaan. Daarbij investeert Kind en Gezin volop in informeren en sensibiliseren.

Via de structurele en andere contactmomenten met de kinderopvangsector en tijdens de voorbereiding van de inspiratiedagen die in het najaar worden georganiseerd ter ondersteuning van de kinderopvangsector, weten we wel dat heel wat organisatoren al aan de slag zijn gegaan. Op de inspiratiedagen zullen heel wat praktische tips worden gedeeld en workshops worden georganiseerd om bij organisatoren, kinderbegeleiders en ondersteuners eventuele drempels om aan de slag te gaan met het zelfevaluatie-instrument, weg te werken. Het is evident dat

het instrument gemonitord wordt. En als na verloop van tijd blijkt dat het moet worden bijgestuurd, zal Kind en Gezin daar zeker het initiatief toe nemen.

Een evaluatie van het zelfevaluatie-instrument is op dit moment niet aan de orde. Alle instrumenten werden samen met een groep van vertegenwoordigers van de kinderopvangsector ontwikkeld, zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden vóór definitief gebruik in het werkveld getest.

Het MeMoQ-project is al een zeer belangrijk initiatief in functie van de kwaliteitsversterking in de kinderopvang. Er is nu, voor het eerst, zicht op hoe het gesteld is met de pedagogische kwaliteit in de Vlaamse kinderopvang. Zorginspectie kreeg een instrument ter beschikking om dit verder op te volgen. Met de pedagogische norm hebben we nu ook een referentie voor de opvolging van de pedagogische kwaliteit in de opvanglocaties. Deze norm en de daaruit voortvloeiende aanpak worden binnen twee jaar geëvalueerd, ook met het oog op eventueel nodige bijstellingen.

Intussen werd ook gestart met een informatie-, sensibiliserings- en ondersteuningstraject. Het doel van dit traject is de visie rond pedagogische kwaliteit te verankeren in de kinderopvangsector zelf, en prioritair de pedagogische ondersteuners te ondersteunen bij het werken met het zelfevaluatie-instrument.

Essentieel voor de kinderopvangsector is dat men voldoende, en waar nodig op maat, ondersteuning kan vinden bij de realisatie van een kwaliteitsvolle, pedagogisch en organisatorisch goed uitgebouwde werking. Omwille van deze samenhang zetten we ook uitdrukkelijk in op de integratie van de bestaande ondersteuningsinitiatieven die ten dienste staan van de sector tot één geïntegreerd ondersteuningsnetwerk kinderopvang dat vanaf 2019 van start moet kunnen gaan.

Dit netwerk zal, vanuit het basisprincipe van progressief universalisme, alle organisatoren versterken in hun zelfredzaamheid en initiatiefkraft om ook zo te komen tot een meer kwaliteitsvolle en duurzame kinderopvang.

Het aantal kinderen per begeleider is een belangrijke factor bij het streven naar kwaliteit. Vaak wordt daarbij gesteld dat de Vlaamse vergunningsvoorwaarden hier ontoereikend zijn: per aanwezige kinderbegeleider mogen maximaal acht kinderen tegelijk aanwezig zijn, in groepsopvang maximaal negen kinderen tegelijk als er meer dan één kinderbegeleider aanwezig is. Men stelt dit geregeld voor als dé Vlaamse personeelsnormen. We willen dit beeld toch bijsturen. Het gaat hier over het maximum dat men nooit mag overschrijden. De regelgeving spreekt tegelijk van een lagere streefnorm, met name een ratio van één kinderbegeleider op vier tegelijk aanwezige kinderen in de gezinsopvang en één op zeven in de groepsopvang.

De realiteit toont ook aan dat de sector effectief werkt met een ruimere omkadering. Tijdens de MeMoQ-nulmeting die een zicht moest geven op de pedagogische kwaliteit in de Vlaamse kinderopvang, werd de ratio als een van de mogelijk beïnvloedende factoren mee opgenomen. Uit de nulmeting blijkt dat in de gezinsopvang kinderen gemiddeld in een groep van vijf kinderen zitten, dus gemiddeld één begeleider voor vijf kinderen. Voor de groepsopvang werd opgemerkt dat vier op de tien leefgroepen werken met een ratio van vier kinderen per begeleider. Slechts twee op de tien leefgroepen werken met een ratio van zeven kinderen of meer per begeleider.

Daarnaast werd ook opgemerkt dat leefgroepen waar vooral baby's worden opgevangen, doorgaans kleiner zijn dan leefgroepen waar vooral peuters worden opgevangen. Bij de zorg voor een groep kinderen die in een meerderheid uit de allerkleinsten bestaat, wordt dit zowel in de gezins- als in de groepsopvang gecompenseerd door minder kinderen tegelijk op te vangen om zo de draaglast voor de kinderbegeleiders haalbaar te houden.

Er kan dan ook niet algemeen worden gesteld dat een verlaging van de regelgevend bepaalde ratio absoluut noodzakelijk zou zijn. Het plan is alvast om tijdens de volgende legislatuur een tweede meting uit te voeren met het wetenschappelijk instrument met als doel evoluties, ook met betrekking tot de effectieve invulling van de kind-begeleiderratio, in kaart te brengen.

Wat betreft de loon- en arbeidsvoorwaarden van kinderbegeleiders hebben we de subsidiekaders zo ontwikkeld dat kinderopvang met subsidie voor inkomenstarief in de mogelijkheid is te werken met gekwalificeerd personeel aan de barema's bepaald in het paritair comité 331, waaronder ook minstens een bachelor. Voor diegenen die na de stroomlijning van de subsidiekaders in het decreet nog niet het hoogste subsidietarief in trap 2 krijgen, de zogenaamde T2B, werd in het subsidiebesluit in een groeipad voorzien. We zullen nog in deze legislatuur volgende stappen zetten in dit groeipad, wat momenteel voorwerp uitmaakt van de onderhandelingen met de sociale partners, samenhangend met de onderhandelingen over VIA 5.

Kwaliteitsvolle kinderopvang vergt ook competente medewerkers. Met het decreet Kinderopvang hebben we dan ook kwalificatieregels uitgewerkt voor de gehele kinderopvang van baby's en peuters. Voordien was dit slechts voor een deel van de sector een verplichting. Uit registratie blijkt dat de meerderheid van wie werkt in de kinderopvang, al over de nodige kwalificatie of afwijking beschikt. Voor de groep van nog te kwalificeren medewerkers wordt in nauw overleg met de onderwijssector, meer bepaald de centra voor volwassenenonderwijs, en de kinderopvangsector een kwalificerend traject voor het beroep 'kinderbegeleider baby's en peuters' uitgewerkt.

Dit traject bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds is er een luik 'erkennen van verworven competenties' en anderzijds is er een 'geïndividualiseerd kwalificerend traject' voor de nog te verwerven competenties. Met dit traject willen we tegemoetkomen aan de moeilijkheden in verband met de combinatie arbeid en gezin en de vraag om de al verworven competenties van kinderbegeleiders te valideren. Op korte termijn zal het traject nu eerst en vooral ingezet worden voor het kwalificeren van kinderbegeleiders die geen gebruik kunnen maken van de afwijkingsmaatregelen en nog een kwalificatie moeten behalen tegen het einde van de overgangsperiode.

Specifiek voor de gezinsopvang waar kinderbegeleiders, onthaalouders in hoofdzaak, altijd alleen staan voor de op te vangen kinderen, wordt daarbij momenteel ook onderzocht op welke manier we voor extra ondersteuning op de werkvloer kunnen zorgen voor het zichtbaar maken van de al verworven competenties en voor het faciliteren van het geïndividualiseerd kwalificerend traject voor de nog te verwerven competenties. Later zal de voor dit traject ontwikkelde tool ook ingezet kunnen worden voor kwalificerende trajecten van kinderbegeleiders in de groepsopvang.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De MeMoQ bevat interessante elementen en een evaluatie is misschien inderdaad nog te vroeg, maar het is wel van belang om dat te doen om na te gaan waar het naartoe gaat.

U zegt dat men de kindratio vanuit de nulmeting heeft onderzocht omdat het van belang is. U hebt cijfers gegeven: enerzijds is er de norm, anderzijds is er de realiteit op het terrein. Ik heb het eerste cijfer goed verstaan, maar het tweede niet. Voor de gezinsopvang is de realiteit dat het vaak één op vijf is, maar voor de groepsopvang heb ik de cijfers niet kunnen noteren.

Minister Jo Vandeurzen: Vier op de tien leefgroepen werken met een ratio van vier kinderen per begeleider en slechts twee op de tien leefgroepen werken met een ratio van zeven kinderen of meer per begeleider.

Elke Van den Brandt (Groen): Dat is een groot verschil. Kunt u zeggen of er een soort profiel is van kinderopvang die bij zeven of meer kinderen per begeleider zit en dus met een heel hoge norm werkt? Gaat het om kinderdagverblijven die vooral in het subsidiekader van trap 2B zitten of niet-inkomensgerelateerd? Is dat de verklaring voor de grote leefgroepen? In welke mate kunnen we ervoor zorgen dat ook zij de kindratio verlagen?

Over het groeipad zegt u dat u nog stappen gaat zetten en dat het in het VIA-akkoord vervat is. Ik hoop dat er inderdaad nog stappen worden gezet. De ruimte binnen het VIA-akkoord – ik kijk ernaar uit om het te lezen omdat het vele vragen zal beantwoorden – is niet gigantisch terwijl het Rekenhof wel heeft berekend dat, om alle stappen uit te voeren tegen 2020, er 65 miljoen euro nodig is. Ik maak me niet de illusie dat er 65 miljoen euro zal zijn via het VIA-akkoord. Het zou mooi zijn maar ik vrees ervoor. Welke stappen zijn realistisch en hoever zal het kunnen gaan? Kunt u daar een zicht op geven zonder in detail te gaan?

En dan de eeuwige vraag: weet u al wanneer we het VIA-akkoord krijgen zodat ik u er niet wekelijks over lastig moet vallen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik heb nog een korte vraag. We weten dat tegen 2024 mensen gekwalificeerd zullen moeten zijn. Dat is een enorme uitdaging. Is er in een pad voorzien? Is er een stand van zaken? Hebt u zicht op hoeveel mensen zich zullen moeten kwalificeren en of er mensen zijn die hierdoor zullen afhaken?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik denk dat Kind en Gezin wel zicht heeft op hoeveel mensen er nog in zo'n traject zullen moeten stappen. Ik heb dit niet beschikbaar. Ik denk dat ze niet precies weten over hoeveel mensen het gaat, maar wel weten hoeveel mensen ongeveer in zo'n traject moeten worden meegenomen. Zoals gezegd, zullen we beginnen met de mensen die onthaalouder in de gezinsopvang zijn. Dat is de groep die het meest geïndividualiseerd een perspectief moet krijgen.

We hebben geen cijfers over de verdeling van de ratio's in functie van het type van kinderopvang. Dat is niet meegenomen in de nulmeting. Ik heb wel gezegd dat er een belangrijke factor is die bepaalt hoe die ratio op het terrein wordt toegepast, namelijk of het om heel jonge kinderen gaat of niet. Ik heb dat ook al in mijn eerste antwoord aangegeven.

Wat het sociaal akkoord betreft, collega Van den Brandt, dat zul je zien als het geland is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de stopzetting van de behandeling van nieuwe aanvragen voor planadvies kinderopvang – 2039 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Cindy Franssen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, organisatoren van kinderopvang die voor kinderopvang een kwaliteitsvolle infrastructuur willen bouwen of kopen, kunnen bij het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) een aanvraag voor planadvies indienen. Op die manier krijgen zij advies over hoe een kwaliteitsvolle kinderopvang in te richten.

– *Bart Van Malderen treedt als voorzitter op.*

Het verslag van de inspecteur van Zorginspectie geeft dan finaal uitsluitsel op de vraag of de infrastructuur voldoet aan alle normen.

Organisatoren krijgen nu van VIPA het bericht dat “omwille van een te grote instroom van aanvragen voor planadvies kinderopvang het VIPA zich genoodzaakt ziet om vanaf 1 mei 2018 een tijdelijke stop in te lassen op het indienen van dergelijke aanvragen”.

Tot nader bericht zou het VIPA geen nieuwe aanvragen voor planadvies kinderopvang meer behandelen. De reeds ingediende aanvragen zouden wel verder worden behandeld. De indieners wordt geadviseerd om ondertussen met de rekenmodule kinderopvangplaatsen en de afvinklijsten een zelfevaluatie voor hun project uit te voeren, om zo in te schatten of hun project aan de minimale vereisten voor een kinderopvangplaats voldoet. Voor bouwtechnische vragen kunnen de organisatoren blijkbaar nog wel terecht bij het VIPA.

Er rijzen evenwel een aantal problemen met betrekking tot de afvinklijsten. De adviseurs van het VIPA interpreteren de afvinklijst, en die interpretaties verschillen van adviseur tot adviseur. De adviseurs stellen bepaalde zaken voor als een verplichting, terwijl die dat niet zijn. Tips die worden gegeven, worden voorgesteld als een verplichting. Een administratieve ruimte wordt aangemerkt als een meerwaarde, terwijl het gaat om samenwerkende onthaalouders, en de administratieve contacten met de ouders dus verlopen via de dienst voor onthaalouders. Verplichtingen die gelden in de VIPA-reglementering, worden voorgesteld als verplichtingen, ook als er zonder het VIPA wordt gebouwd. Dat maakt dat de afvinklijst niet echt een document is waarmee organisatoren verder kunnen. Uiteindelijk moeten ze altijd het verslag van Zorginspectie afwachten om zekerheid te hebben over het conform zijn van hun infrastructuur aan de wetgeving.

Minister, daarom heb ik enkele vragen. Wanneer denkt u dat het VIPA opnieuw in staat zal zijn om nieuwe aanvragen voor planadvies te behandelen? Gelet op de vaststelling dat de interpretaties van de items op de afvinklijsten verschillen van adviseur tot adviseur, is het niet wenselijk dat het VIPA werk maakt van een eenduidige interpretatie en die ook kenbaar maakt aan de organisatoren van kinderopvang? Is het niet wenselijk dat de adviseurs van het VIPA en Zorginspectie onderling afstemmen, zodat organisatoren die een advies krijgen van het VIPA, ook zeker zijn dat dit advies overeenstemt met de houding van Zorginspectie?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Mevrouw Saeys, de tijdelijke stop werd inderdaad afgekondigd omdat het VIPA momenteel de vooropgestelde behandelingstermijn van zes weken niet kan waarmaken, wegens de langdurige afwezigheid van een van beide adviseurs die vanuit het bouwtechnisch team bij het VIPA instaan voor het verlenen van planadvies. Het betreft hier een zuivere dienstverlening vanuit het kenniscentrum van het VIPA. Het planadvies is dus geen verplichte stap in een procedure naar erkenning of vergunning. Binnen het bouwtechnisch team wordt nu voorrang gegeven aan de behandeling van de lopende dossiers in het kader van een aanvraag voor infrastructuursubsidies. Het feit dat men zo snel het tijdelijk opschorten van deze dienstverlening als een tekort ervaart, bevestigt volgens ons dat deze dienstverlening sterk wordt gewaardeerd. De tijdelijke dossierstop betekent overigens niet dat vanuit het VIPA de dienstverlening aan initiatiefnemers helemaal werd opgeschort. Het blijft, zoals u vermeldt, ook de bedoeling om een zelfevaluatie te faciliteren, en met specifieke vragen kunnen initiatiefnemers nog altijd bij de bouwtechnisch adviseurs terecht.

Begin 2017 werd geïnvesteerd in het ontwikkelen van een module voor zelfevaluatie. In de praktijk blijkt immers dat de kwaliteit van de voorgelegde dossiers

zeer uiteenlopend is. De opmaak van het planadvies wordt daardoor al te vaak als een intensief begeleidingsproces van de initiatiefnemers gevoeld. De afvinklijst waarnaar u verwijst, is een onderdeel van deze module voor zelfevaluatie op de VIPA-site. Hoe dan ook blijft het de bedoeling om ook in de toekomst te voorzien in de dienstverlening inzake het planadvies. Er zal worden bekeken hoe dit verder kan worden geoptimaliseerd.

U vermeldt dat de interpretaties van de afvinklijsten zouden verschillen van adviseur tot adviseur bij het VIPA. We kunnen ons niet voorstellen dat dit inderdaad aan de orde zou zijn. We hebben hiervoor ook geen enkele concrete aanwijzing. Juist door het aanreiken van een afvinklijst en de mogelijkheid tot zelfevaluatie wordt duidelijk aangegeven binnen welk kader het planadvies bij het VIPA wordt verleend. De beschikbare informatie wordt dus op zeer transparante wijze aan alle initiatiefnemers ter beschikking gesteld. Per item wordt bovendien duidelijk aangegeven wat het statuut is van de vermelde tips en aandachtspunten. Dit item werd reeds besproken op het sectoraal voortgangsoverleg van september 2017. Ook hier kwamen vragen omtrent de toepassing van de afvinklijsten aan bod. De vermeende problemen met de afvinklijsten en de bijhorende interpretaties bleken vooral hun oorsprong te vinden in de aard van de materie, die voor leken niet zo gemakkelijk toegankelijk is. Men kwam toen tot de afspraak dat het VIPA verder zou inzetten op het verduidelijken van een aantal elementen en op het ontwikkelen van een gebruiksvriendelijke tool voor zelfevaluatie.

Die tool zal onder meer toelaten de initiatiefnemers te leiden naar die onderdelen van de evaluatie die effectief op hun specifieke case van toepassing zijn. Het VIPA werkt momenteel aan de uitwerking van deze tool.

Het overleg tussen de adviseurs van het VIPA, Zorginspectie en Kind en Gezin wordt tijdens het infrastructuuroverleg voor kinderopvang reeds systematisch op tweewekelijkse basis georganiseerd. Inspecteurs en bouwtechnisch adviseurs zorgen hier voor afstemming op basis van concrete cases. Indien nodig, worden tijdens het overleg nieuwe verduidelijking en interpretaties geformuleerd.

Ik wil nog vermelden dat de taakstelling van het planadvies van het VIPA niet dezelfde is als de taakstelling van de inspectieverslagen van Zorginspectie. Het planadvies past in de dienstverlening die initiatiefnemers wil ondersteunen om voor de inrichting van nieuwe infrastructuur gerichte keuzes te maken. Om die reden is het advies breder dan louter een toetsing aan de reglementaire vereisten. Vaak worden alternatieven voor de planindeling aangereikt die zowel de werking als het budget ten goede komen. In het advies wordt duidelijk het verschil tussen de verplichte normen en de facultatieve aanbevelingen vermeld. De evaluatie door de inspecteurs van Zorginspectie past dan weer in de verlening van de uitbatingsvergunning. Het betreft een verplichte procedurestap waarin wordt getoetst of een voorziening daadwerkelijk aan de reglementaire vereisten voldoet.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, indien ik het goed begrijp, wordt een nieuwe tool ontwikkeld om organisatoren gemakkelijker te leiden naar wat voor hen van toepassing is. Hebt u er zicht op wanneer die tool zal worden ontwikkeld en ter beschikking zal staan? *(Opmerkingen van minister Jo Vandeuren en van Freya Saeys)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een beperking – 1997 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Voorzitter, kinderen met een handicap of een beperking hebben vaak recht op een verhoogde kinderbijslag. De ouders vragen die tegemoetkoming aan bij een kinderbijslagfonds, dat de aanvraag doorstuurt naar de directie-generaal Personen met een handicap van de FOD Sociale Zekerheid, dat dan de nodige formulieren bezorgt. Het kind wordt uitgenodigd voor een medisch onderzoek om de handicap aan de hand van vastgelegde criteria vast te stellen. Dit wordt ingeschaald en de arts deelt zijn beslissing mee aan het kinderbijslagfonds. Het fonds verwerkt de beslissing en betaalt, als de aanvraag wordt goedgekeurd, de verhoogde kinderbijslag uit.

In de toekomst zal de Vlaamse overheid met een eigen inschalingsinstrument en niet meer met het instrument van de FOD Sociale Zekerheid bepalen of kinderen recht hebben op een verhoogde kinderbijslag. Het voordeel van dat instrument zou erin bestaan dat de integratie met andere handicapspecifieke ondersteuning beter zou verlopen. Ik heb vernomen dat de andere regio's wel met de FOD Sociale Zekerheid zullen blijven samenwerken.

Minister, hebt u er al zicht op hoe dit instrument er concreet zal uitzien? Op welke wijze zal het recht op verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een beperking in Vlaanderen worden geopend? Wat gebeurt er indien een kind van een regio naar een andere regio verhuist? Moet dan opnieuw een erkenning worden aangevraagd of wordt een vorm van equivalentieregel toegepast?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, zoals in de conceptnota 'Voor elk kind en elk gezin een groeipakket op maat' is bepaald, zal in eerste instantie de bestaande attestering volgens het driepijlersysteem worden voortgezet. Het basisondersteuningsbudget (BOB) wordt immers automatisch aan de attesten voor de verhoogde kinderbijslag vanaf twaalf punten gekoppeld.

Om de continuïteit te kunnen blijven garanderen, zal Vlaanderen dus nog een tijdje gebruikmaken van de medisch-sociale schaal die thans wordt gebruikt door de directie-generaal Personen met een handicap. De inschalingsprocedure zal, met andere woorden, identiek zijn aan de huidige werkwijze. Het recht op de zorgtoeslag voor een kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte zal ook op dezelfde manier als nu kunnen worden geopend. Ouders zullen hun aanvraag voor een zorgtoeslag voor een specifieke ondersteuningsbehoefte kunnen richten tot hun uitbetalingsactor.

Op termijn zal de attestering van deze zorgtoeslag worden afgestemd op het inschalingsstelsel van de Vlaamse sociale bescherming. Welk instrument in de toekomst zal worden gebruikt, wordt nog verder onderzocht. In dat verband kijken we met belangstelling uit naar de resultaten van het onderzoek naar het Belgisch screeninginstrument Resident assessment instrument (BelRAI) voor kinderen en jongeren en naar de ontwikkelingen van het zorgzwaarte-instrument (ZZI) in de sector van de personen met een handicap voor minderjarigen.

Met de betekening van de overname van de bevoegdheden inzake de gezinsbijslagen is ook het betrokken protocol opgezegd, waarin onder meer de opdracht tot inschaling en attestering aan de FOD Sociale Zekerheid was opgenomen. Kind

en Gezin bereidt momenteel de regelgeving en de praktische uitwerking van de attestering voor. Deze voorbereiding verloopt uitermate zorgvuldig, aangezien heel wat afgeleide rechten worden toegekend op basis van de beoordeling van de specifieke ondersteuningsbehoefte voor de gezinsbijslagen. Deze afnemers moeten onveranderd een beroep kunnen blijven doen op de elektronische berichtgeving, zodat de afgeleide rechten gegarandeerd blijven. De besprekingen met de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid daarover zijn lopende.

De aanvragen zullen nog steeds worden ingediend worden bij de uitbetalingsactoren, die de aanvragen aan Kind en Gezin zullen doorgeven. Kind en Gezin zal instaan voor de erkenning van de artsen die zullen instaan voor de beoordeling van de specifieke ondersteuningsbehoefte. Kind en Gezin zal instaan voor de verspreiding van het resultaat van deze beoordeling, waarna de uitbetalingsactoren over kunnen gaan tot de uitkering van de zorgtoeslag. Kind en Gezin zal in overleg treden met de FOD sociale Zekerheid om de concrete modaliteiten verder af te spreken. Indien nodig zal met de FOD Sociale Zekerheid een protocol worden afgesloten met de nodige afspraken voor deze overname.

De ontwikkeling van het Groeipakket vormt, samen met de invoering van de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen en het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, een opportuniteit om stappen te zetten naar een betere afstemming inzake de toekenning van deze drie vormen van financiële ondersteuning die samen de draagkracht van gezinnen versterken. We gaan na in welke mate het mogelijk is om de toekenning van deze tegemoetkomingen meer op elkaar te afstemmen, te vereenvoudigen en, waar mogelijk, te automatiseren. We bekijken welke rol de multidisciplinaire teams en de artsen die hier deel van uitmaken, kunnen opnemen in dit proces, zodat een vraag over het niet-rechtstreeks toegankelijk aanbod aan de intersectorale toegangspoort, ook steeds aanleiding kan geven tot een inschaling die past in de zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.

Aangezien Vlaanderen tijdens de eerste fase gebruik zal blijven maken van de medisch-sociale schaal en van het driepijlersysteem, doet zich tijdens de eerste fase geen probleem voor als een kind naar een andere regio verhuist. De bestaande attesten kunnen worden overgenomen. In die overname wordt voorzien bij de overname van de dossiers van de huidige kinderbijslagfondsen.

Er zijn tot nu toe geen plannen om de inschaling van een entiteit door een andere entiteit over te nemen. In de sector van de personen met een handicap is een dergelijk systeem ook niet gekend. De inschalingen door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) wordt in de andere deelentiteiten niet louter overgenomen of erkend en vice versa. In het geval van een dergelijke vraag moeten we ook rekening houden met wat ik net heb aangehaald over de afstemming op de inschaling in de Vlaamse sociale bescherming en met de gevolgen die dat zou kunnen hebben op de erkenning van inschalingen tussen de deelentiteiten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, ik moet u vragen die laatste zin misschien wat meer toe te lichten. Ik denk dat dit één zin was antwoord op een volledige vraag, namelijk hoe het zit met de verschillende regio's. Als een kind van de ene regio naar de andere regio verhuist, moet het dan opnieuw een aanvraag indienen of zijn er equivalentieregels? Ik heb niet goed begrepen wat u daarop hebt geantwoord.

Minister Jo Vandeuren: Er zal natuurlijk een recht moeten worden vastgesteld. Het kind moet aan de voorwaarden voldoen om in Vlaanderen kinderbijslagrechten te openen.

Freya Van den Bossche (sp.a): Als een kind naar een andere regio verhuist, zal het opnieuw moeten proberen een recht te openen.

Minister Jo Vandeurzen: Zolang we met dezelfde medisch-sociale schaal blijven werken, zal er geen echt probleem zijn.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, u zult een ander instrument gebruiken. Op dat ogenblik kan dat wel een verschil maken als iemand naar een andere regio verhuist. De ouders zullen opnieuw een aanvraag moeten indienen.

Ik heb nog een vraag. Volgens u wordt nog onderzocht hoe we het later zullen doen. U hebt gezegd dat u het instrument apart wilt laten bestaan. Indien ik het goed begrijp, zult u dit niet aan de erkenning door het VAPH koppelen. Zou het voor een aantal kinderen of voor een aantal problematieken toch niet kunnen dat de informatie van het VAPH volstaat om een inschatting in verband met de verhoogde kinderbijslag te maken? Dat lijkt me een bijzonder groot voordeel. We moeten die kinderen dan ook niet opnieuw door allerlei onderzoeken loodsen, die voor hen mentaal vaak zeer belastend zijn.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, ik denk dat de link tussen de verhoogde kindertoeslag en een basisondersteuningsbudget of een persoonsvolgend budget voor minderjarigen een goede zaak is. Het zal de non-take-up misschien verminderen en het kan ook een oplossing bieden voor de problematiek van kinderen met autisme die voor de verhoogde gezinsbijslag niet hoog scoren. We mogen echter niet vergeten dat de verhoogde kinderbijslag momenteel niet enkel is bedoeld voor kinderen met een handicap, maar ook voor kinderen met een belangrijke chronische aandoening die van de ouders extra inspanningen vraagt. Minister, de vraag is of zij met het nieuw Vlaams inschalingsinstrument de verhoogde gezinsbijslag zullen behouden.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het systeem is dat als een kind hier komt wonen, er moet worden vastgesteld of het recht heeft op kinderbijslag in Vlaanderen. Dat is natuurlijk het uitgangspunt. We gaan blijven werken met de medisch-sociale schaal. Dat zal ook in andere deelstaten zo zijn, vermoed ik. We gaan wel kijken of we niet al een aantal zaken kunnen inbrengen die te maken hebben met de inschaling die de multidisciplinaire teams gebruiken. In die zin is het wel logisch dat we geen twee keer gaan inschalen om een beperking vast te stellen. We moeten hoe dan ook nagaan, zeker op termijn maar vooral op de korte termijn, of het feit dat je via het multidisciplinair team passeert, waar ook een arts is, niet bepaalde effecten kan hebben op de medisch-sociale schaal en de punten die daarin worden gegeven. Dat is de oefening die we op korte termijn gaan doen.

Wat het fundamentele betreft: we gaan naar een inschalingsstelsel dat ook binnen de Vlaamse sociale bescherming zal dienen. Daarop zullen we het nodige wetenschappelijke onderzoek moeten doen. Dat zit er niet aan te komen op de heel korte termijn. In dat verband kun je redeneren dat je de doelgroep aanpast, maar de optie was: we starten met de zekerheid dat het stelsel waarbij de mensen die nu recht hebben op zorgtoeslagen, behouden blijft. Op de korte termijn gaan we bekijken of we niet toch een stukje automatisering en vereenvoudiging kunnen inbrengen door een link te leggen met de inschaling, niet van het VAPH, maar van het multidisciplinair team dat de inschaling doet die ook in de erkenning handicap binnen het VAPH van toepassing is.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, ik ben heel blij dat u erkenningen via multidisciplinaire teams veel sneller dan het eigen instrument mee in rekening

zou willen brengen om geen dubbele onderzoeken te doen, en dat u enerzijds de expertise van die teams zou kunnen honoreren, en anderzijds geen overvloedige onderzoeken of administratie zou organiseren, die ook voor ouders en kinderen vaak lastig is. Daar ben ik heel blij mee. Ik hoop dat u dat op heel korte termijn kunt doen. Dat zal al wat soelaas brengen voor nogal wat mensen.

De andere aspecten, het eigen inschalingsinstrument wacht ik nog af.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.